

Општина Карпош

СТРАТЕШКИ ПЛАН
ЗА РАЗВОЈ НА ОПШТИНА КАРПОШ
ЗА ПЕРИОДОТ 2022-2026 ГОДИНА

Предлагач: *Градоначалник на Општина Карпош*
Стевчо Јакимовски

Подготвил: *Сектор за развој*

Скопје, 2022

СОДРЖИНА

Предговор.....	5
Вовед.....	6
Намена на документот	7
Методологија на изработка на документот	7
Кратко резиме.....	9

СТРАТЕГИЈА ЗА ЛОКАЛЕН ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ НА ОПШТИНА КАРПОШ 2022-2026

1. Краток преглед на состојбите и опкружувањето во општината.....	11
1.1. Профил на општината	11
1.1.1. Историја на општината	11
1.1.2 Локација на општината	11
1.1.3. Географски карактеристики и природни услови	12
1.1.4 . Демографски карактеристики.....	12
1.1.5 Услови за живот.....	15
1.1.5.1.Домување	15
1.1.5.2.Сообраќајна инфраструктура	15
1.1.5.3. Образование	16
1.1.5.4. Здравствено осигурување	16
1.1.5.5. Култура.....	17
1.1.5.6. Туризам.....	17
1.1.5.7. Спорт	20
1.1.5.8. Економски карактеристики.....	20
1.1.5.9. Пазар на работна сила.....	20
1.2. Организација на локалната самоуправа Карпош.....	21
1.2.1. Локална самоуправа – Општина Карпош	211
1.2.1.1. Градоначалник.....	211
1.2.1.2 Совет на општината	22
1.2.2. Организациска поставеност на локалната администрација.....	23
1.2.2.1. Секретар на општината	23
1.2.2.2. Организациона поставеност на секторите на општината....	23

1.2.3. Месна самоуправа - урбани и рурални заедници.....	266
1.2.4. Подрачни единици во општината на органи на државна управа	266
1.2.5. Заинтересирани страни - влијание, очекувања и ресурси.....	27
1.3.Трендови во развојот на Општина Карпош во последните 5 години.....	28
1.3.1.Движење на населението.....	28
1.3.1.1. Жители.....	28
1.3.1.2. Деца.....	30
1.3.1.3. Ученици во основното образование	31
1.3.2. Економски субјекти	33
1.3.2.1. Структура според големина.....	354
1.3.2.2. Структура по дејности	36
1.3.2.3. Угостителски и сместувачки капацитети	37
1.3.3. Градежни работи, објекти и станови.....	387
1.3.3.1. Инфраструктура	387
1.3.4 Туристи.....	42
1.4. Учество на општинскиот буџет во финансирање на развојот.....	44
1.5. Ставови на заинтересираните страни за насоките на локалниот развој	52
1.5.1 Анкета на релевантните актери на локалниот развој.....	532
2. Анализа на опкружувањето	63
2.1. Поширокото опкружување -ПЕСТЛЕ анализа	63
2.2. СВОТ АНАЛИЗА на единицата на локална самоуправа	66
2.3. Други нивоа на власт и институции во опкружувањето	708
2.3.1. Град Скопје	708
2.3.2. Центар за развој на Скопскиот плански регион.....	719
2.3.3. Влада на Република Македонија	719
2.3.4. Меѓународни организации	70
3. Фактори на економскиот развој	71
4. Мисија и визија	742
4.1. Мисија	742
4.2. Визија.....	753
4.3. Општа цел	73

5. Стратегиски приоритети и цели на Општината Карпош.....	764
5.1. Долгорочни Стратегиски насоки	764
5.1.1. Унапредување на условите за живот и стандардот на граѓаните	764
5.2.1. Диверзификација на економските активности преку привлекување нови бизниси и инвеститори.....	82
5.3.1. Зголемување на вработувањето	864
5.4.1. Јакнење на комуникацијата со граѓаните, бизнис-секторот и меѓународните програми и донатори.....	886
5.5.1. Унапредување на туризмот	88
6. Усогласеност на Стратегиските приоритети со релевантните европски, национални и валидните регионални Стратегиски документи.	9092
6.1. Усогласеност со европската стратегија до 2020 година	90
6.2. Усогласеност со повисоките нивоа на власта.....	90
6.2.1. Усогласеност со Стратегиските документи на Владата за децентрализација	90
6.2.2. Усогласеност со Стратегиските документи на Скопскиот плански регион.....	91
6.2.3. Усогласеност со Стратегиските документи на Градот Скопје	931
7. Имплементација и индикатори за успешност	92
7.1 Градење партнерства	942
7.2. Постапка за имплементација на акцискиот план	93
7.3. Индикаторите на успешност	93
Документација.....	94

Предговор

Почитувани,

Да се раководи со развојот на локалната самоуправа значи да се менаџираат желбите и потребите на жителите на општината, да се согледаат приоритетите и да се направи обид да се излезе во пресрет на секој поединец. Несомнено, одговорноста што стои пред мене, како градоначалник на општина Карпош, и пред членовите на целата општинска администрација е огромна.

Затоа имаме потреба од еден сеопфатен стратешки приод во креирањето на политиката на развојот, кој ќе прилегува од дефинираните надлежности на општината. Не само развојот како единица на локалната самоуправа, туку и како дом, место каде живееме со нашето минато и место каде ја планираме нашата иднина.

Неопходноста да се има стратегија е за да се работи домаќински, со визија за иднината и да се преземаат чекори кои водат кон остварување на зацртаните цели. Стратешките решенија за локалниот развој на Општина Карпош 2022-2026-та година, согласно законските надлежности, ги обезбедуваат насоките за успех во сите домени на животот. Во неа се дефинира политиката за идниот локален развој, преку дефинирање на развојна рамка со конкретни цели и мерки, односно програми и проекти за нивна реализација на подолг рок.

Предизвикот со кој се соочуваме во процесот на континуирана и транспарентна работа е огромен. Имајќи ја Вашата доверба, заеднички со Вас, граѓаните, невладините организации и бизнис секторот, ја подготвивме оваа Стратегија, во насока на подигнување на квалитетот на живеење на граѓаните, според европските и светските стандарди, подобрување на конкурентноста во однос на други локални заедници во земјата, подобрување на климата за инвестирање, а со тоа и можноста за отворање на нови работни места.

Го следиме патот на постојан раст и развој на нашата заедница, во соработка и поддршка од страна на јавните институции, бизнис заедницата и граѓанското општество и со постојани напори за достигнување на заедничката визија за подобра иднина на секој граѓанин на општината Карпош.

Со почит,

Ваш,

Стевчо Јакимовски

Градоначалник на Општина Карпош

Вовед

Процесот на стратешко планирање помага да се предвиди развојот на општината во иднина. Се фокусира врз прашањата од критично значење, можностите, потребите и проблемите на локалната самоуправа. Дава можност за пореално согледување на секојдневните проблеми и помага да се откријат и да се изнајдат вистинските решенија. Се определуваат приоритетите и целите кои се сметаат за најважни, се дефинираат програми, проекти и активности преку кои ќе се остварат дефинираните приоритети.

Тоа е проактивен процес низ кој Општина Карпош ќе се подготви, но и ќе ја дефинира својата иднина, посветувајќи се на критичните стратешки прашања и активности со највисок приоритет.

Влијанието на општинското раководство на локалниот економски развој е преку: доделените законски надлежности за уредување на просторот и користење на јавните добра во општината; ресурсите; (природните, туристичките и културно-историските локалитети);

Очекувањата за поврат на вложувањата во локалниот развој се однесуваат на зголемениот промет на недвижности; зголеменото користење на просторот; пораст на инвестициите и нови работни места; пораст на вработувањата и зголемениот прилив на средства од надворешни извори на финансирање.

Финансирањето на општинскиот развој се обезбедува од три извори: општинскиот буџет; буџетите на другите нивоа на власти (Скопскиот плански регион и буџетот на Република Македонија); како и донаторските програми (мултилатерални и билатерални). Дополнително, општината може да го финансира локалниот економски развој преку задолжување (заеми, кредити и инвестициони фондови) и преку користење на јавно-приватно партнерство.

Креирањето на општинскиот буџет се врши преку подготовка на годишни програми од секторите на општината создадени преку предлози и консултации во текот на годината со голем број чинители на Локалниот економски развој. Станува збор за консултација и предлози од граѓаните, бизнис секторот како и невладиниот сектор. Истите Програми се донесуваат во корелација, дискусија и предлози од Советниците од Советот на Општина Карпош преку Комисиите формирани во Советот вклучувајќи ги сите Советници од сите политички партии.

Намена на документот

Документот Стратегија за развој на Општина Карпош 2022-2026 година е наменета да ги поддржи носителите на одлуки во општината во нивната работа за успешно управување со развојот на општината и според приоритетите да ги насочи општинските ресурси кон подобрување на нивото на економската активност во општината, вработувањето, животниот стандард и благосостојбата на граѓаните.

Подготовката на документот се одвиваше преку состаноци и предлози од општинската администрација, контакти со локалните бизниси, невладините организации, како и предлози од граѓаните се со цел вклучување на се поголем број предлог проекти како и насоки за нивна реализација со посебен акцент преку партнерство помеѓу општината и релевантните субјекти. Исто така, во подготовката на Стратегијата за развој активно беа вклучени и Советниците од сите политички партии кои го сочинуваат Советот на Општина Карпош преку детектирање на сите проблеми и давање на директни предлог идеи за подобар развој на Општина Карпош.

По периодот на подготовка, Предлог - Стратегијата за локален развој на Општина Карпош 2022-2026 година беше предложена за расправа и донесување на седница на Советот на Општината Карпош.

Методологија на изработка на документот

Во изготвувањето на документот беа применети следните принципи:

- 1. Вклучување на релевантните засегнати страни;*
- 2. Транспарентен процес на прибирање предлози;*
- 3. Консензус во одредувањето на приоритетите;*
- 4. Ограничувањата на локалните ресурси и фискалниот капацитет да се надополнуваат со надворешни извори на финансирање.*

Дополнително во методологијата се користеа претходните Стратешки документи кои биле и се донесени во Општина Карпош, како и тековните Годишни програми на Секторите.

Методолошкиот пристап во овој Стратегиски документ е базиран врз системот оддолу – нагоре (bottom up approach), за да се овозможи согледување на вистинските потреби на сите економски чинители на локалниот развој на Општина Карпош (бизнис-заедницата, граѓанскиот сектор и граѓаните) и на тој

начин да им се овозможи да влијаат во креирањето на одржлива политика на локалниот развој. Ваквиот пристап овозможува поставените цели да бидат во согласност со расположливите ресурси и со интересот на заинтересирани страни во Општината Карпош.

Подготовката на документот се одвиваше во следните фази:

Пристапот се реализираше преку анкети, директни контакти, како и барања од релевантните чинители добиени преку архива, социјални медиуми и службени маил адреси во предходните години. Преку прашалници се добија ставовите на пет групи на релевантните актери во локалниот развој: членовите на Советот на Општината, вработени во општинската администрација вклучувајќи ги и вработените во урбаните заедници, претпријатија од приватниот сектор, невладините организации што работат на територијата на општината, како и

Кратко резиме

Стратегијата за локален развој за 2022-2026 година се состои од три дела: Анализа на трендовите и опкружувањето; стратедиска мисија, визија и цели на општината и акциски план за имплементација на стратегијата.

Во првиот дел анализирани се постигнувањата во изминатиот четиригодишен период.

- ❖ Главни согледувања се дека општината бележи позитивни трендови во однос на условите за живот, работењето, но главно стагнација во делот на развој на економските субјекти како одраз на Ковид кризата која ја зафати државата во предходните две години и предизвика забавување на развојот на државата и економијата.
- ❖ Основни проблеми на општината се: невработеноста кај младите; поголем развој на приватниот сектор; поголем прилив на инвестиции; немање на индустриски зони, уредување на просторот согласно новите барања на приватниот сектор и граѓаните; загадената животна средина, проширување на капацитетите на детските градинки и потребата за реновирање на објектите за култура и спорт, нови парковски површини.
- ❖ Потенцијал за развој на општината постои во носење на нови ДУП-ови, побрзата изградба на урбанизираните локации, поголемата искористеност на туристичкиот потенцијал и поттикнување на растот на постојната стопанска структура. Но и во овој дел општината бележи стагнација пред се поради поништување на постојните детални урбанистички планови и веќе повеќе од 5 години не донесување на нови урбанистички планови. Со тоа се забавува растот на општината преку слабата урбанизација, како и намалениот тренд на приходното салдо на општинскиот буџет.
- ❖ Потребите за инвестиции се однесуваат на подобрување на инфраструктурата и бизнис-средината, поттикнување и поддршка на економските активности на приватниот сектор и градење на капацитетот на човечки ресурси за вработување, водење бизнис активности и водење општински проекти.

Во вториот дел дефинирани се пет долгорочни Стратедиски насоки за развојот на општината (вкупно 20 приоритетни Стратедиски цели и 55 мерки и 164 проекти).

Имплементацијата на Стратешките цели, мерки и проекти опфаќа активности за градење партнерства, примена на постапка за реализирање на мерките и следење на индикаторите за успешност.

Материјалот е презентираан текстуално со слики и преглед -табели, со анекси на табели за појаснување на текстуалниот дел.

1. Краток преглед на состојбите и опкружувањето во општината

1.1. Профил на општината

1.1.1. Историја на општината

Најголемиот дел од подрачјето на кое е формирана општината го носело името Карпош кое е заедничко име (прекар) на две значајни личности од историјата на македонскиот народ:

Карпош - војвода, кој во 1689 година бил водач на селското востание од Кривопаланечкиот и Кумановскиот крај и се борел против турските феудалци - паши (Карпошево востание). Востанието било задушено, а Карпош бил заробен, набиен на колец, избоден со копја, по што од Камениот мост во Скопје Турците го фрлиле во реката Вардар.

За да не се заборава името на Карпош тоа име го земал Христијан Тодоровски - народен херој на Македонија од НОБ и легендарен партизански командант во североисточна Македонија. Тој храбро загинал на 7 февруари 1944 година, во борба против фашистичката полиција во селото Билјача.

По кажување на еминентни македонски историчари името на Општината Карпош не може да се поврзе само со една од овие две значајни историски личности, со оглед на тоа дека самото име Карпош асоцира на монолитност и истрајност на македонскиот народ за сопствена држава и сопствен национален идентитет.

Општината Карпош е формирана на 3 ноември 1976 година со Законот за формирање на општини на Град Скопје и со утврдување на нивните подрачја ("Службен весник на СРМ" бр.8/76).

1.1.2 Локација на општината

Општина Карпош се простира во северозападниот дел од Македонија, централно западен дел на Град Скопје. Општина Карпош на својата источна страна се граничи со Општина Центар, на запад со Општина Ѓорче Петров, на северна страна со Општина Бутел, а јужно со планината Водно, каде се простира граничната линија со Општина Сопиште. Карпош има правец на простирање со површина од 35 км².

Според Статутот на Општина Карпош, подрачјето на општината е утврдено со закон. Границата на Општина Карпош почнува од ул. Рузвелтова, па по должина се протега до крај на Бул. Партизански одреди т.е. до Порта Влае.

Општина Карпош е поделена на 14 заедници, од кои 13 се урбани, а една рурална (Бардовци).

1.1.3. Географски карактеристики и природни услови

Врз климатските особини на територијата на Општина Карпош посебно влијание има положбата и локалните географски услови. Средната годишна температура на воздухот изнесува 12.9 целзиусови степени. Општина Карпош се одликува со топли и суви лета, а зимите се умерени и студени. Есента е релативно потопла од пролетта.

На територијата на општината просечно годишно паѓаат по 451.1 литри во м² врнежи кои се нерамномерно распоредени во текот на годината. Вкупно има 102 просечни денови со појава на дожд, 9 дена со појава на снег кои главно се ограничени само во зимските месеци и се јавуваат од ноември до март и 14 дена со појава на магла, исто така во зимските денови.

1.1.4 . Демографски карактеристики

Со донесувањето на новиот Закон за територијална организација, во општината на 35 км² површина живеат 63.760 жители (Според Државен Завод за статистика од 2021 година).

Во Општина Карпош живее 12.11% од вкупното население во Скопје, а 3.47% од вкупното население во Република Северна Македонија. Во Општина Карпош има 24.589 домаќинства што е 14.37% од вкупните домаќинства на ниво на Град Скопје и 4,11% на ниво на државата. Во просек едно домаќинство во Општина Карпош е составено од 2,6 жители. Што се однесува на бројот на живеалишта во Општина Карпош има 32.115 живеалишта, во однос на Град Скопје каде има вкупно 213.850 живеалишта и на ниво на Република Северна Македонија 839.174 живеалишта. Од вкупно десетте општини кои припаѓаат на Град Скопје, најголема општина по број на жителство е Општина Аеродром со 77.735 жители, потоа следи Општина Гази Баба со 69.626 жители, трета е Општина Карпош, а со најмал број на жителство е Општина Шуто Оризари со 25.726 жители.

Во однос на број на домаќинства ситуацијата е идентична, а во однос на живеалишта Општина Карпош го има второто место веднаш по Општина Аеродром.

Табела 1. Национална структура на населението во Општина Карпош

Национална структура	Број на население	Процент од вкупното население
Македонци	51.609	80,94
Срби	1.635	2,56
Роми	600	0,94
Власи	483	0,76
Турци	443	0,70
Бошњаци	192	0,30
Албанци	2.324	3,64
Останати	6.474	0,16
Вкупно	63.760	100

Извор: Државен завод за статистика, Попис на население 2021 година

Старосната структура на населението е понеповолна во однос на некои општини од Градот Скопје и Република Северна Македонија. Помал е процентот на учество на децата, а поголем е процентот на учество на население постаро од 65 години.

Според половата структура, во Општина Карпош има 33.633 жени од кои 27.488 се со македонска националност. Мажи има за 10.5% во однос на жени, односно 30.127, а од нив 24.121 се со македонска националност.

Табела 2. Број на домаќинства во Општина Карпош

Општина	Домаќинства		
	Индивидуални домаќинства	Членови на домаќинства	Просечен број на членови на домаќинства
Република Северна Македонија	598.632	1.836.713	3.58
Скопје	171.171	525.502	3.01

Општина Карпош	24.589	63.760	2.6
----------------	--------	--------	-----

Извор: Државен завод за статистика, Попис на население 2021 година

Табела 3. Број на население по пол и возраст во Општина Карпош

Општина Карпош	Вкупно	Мажи	Жени
Вкупно	63.760	30.127	33.633
0-14	9.931	5.121	4.810
15-24	5.878	2.965	2.913
25 – 40	12.833	6.259	6.574
40 – 64	22.247	10.521	11.726
65 и повеќе	12.871	5.261	7.610

Извор: Државен завод за статистика, Попис на население 2021 година

Табела 4. Полова структура на населението во Општина Карпош

Полова структура		
Пол	број на жители	Процент (%)
Мажи	30.127	47.25%
Жени	33.633	52.75%
Вкупно	63.760	100%

Извор: Државен завод за статистика, Попис на население 2021 година

Табела 5. Резидентно население на возраст од 5 + години до формалното образование според степен на образование и пол

Степен на образование	Вкупно	Мажи	Жени
Непосетува образование	46.244	21.446	24.798
Основно образование	5.910	3.042	2.868
Средно образование	2.579	1.291	1.288
Високо образование	4.113	1.987	2.126
Магистратура	1.121	463	658

Докторат	278	113	165
Непознато	301	152	149
Вкупно	60.546	28.494	32.052

Извор: Државен завод за статистика, Попис на население 2021 година

Табела 6. Резидентно население на возраст од 15 + години според највисок степен на образование

Степен на образование	Вкупно	Мажи	Жени
Без образование	162	49	113
Незавршено основно образование	290	70	220
Основно образование	4.134	1.527	2.607
Средно образование	22.719	11.527	11.267
Високо образование	20.638	9.339	11.299
Магистратура	3.762	1.503	2.259
Докторат	1.055	485	570
Непознато	997	509	488
Вкупно	53.829	25.006	28.823

Извор: Државен завод за статистика, Попис на население 2021 година

1.1.5 Услови за живот

1.1.5.1.Домување

Според пописот на население од 2021 година, Општина Карпош има 32.115 станови. Имајќи предвид дека во општината има 24.589 домаќинства, бројот на станбен фонд е поголем од вкупниот број на домаќинства, односно во просек има 1,3 стана по домаќинство на територија на Општина Карпош.

1.1.5.2.Сообраќајна инфраструктура

Сообраќајната инфраструктура во Општина Карпош генерално се состои од магистрални улици во надлежност на Градот Скопје како и собирни, станбени и сервисни улици во надлежност на Општина Карпош. Низ центарот на Општина Карпош поминува бул. Партизански Одреди, паралелна на него е бул. Илинденска како и бул. Теодосие Гологанов. Овие булевари се поврзани со бул. 8ми Септември како и собирните улици Рузвелтова, Московска, Скупи, Љубљанска, Манапо и Никола

Парапунов. Улиците кои се во надлежност на Општина Карпош, односно сервисните и станбените улици во најголем број се реконструирани во изминатите 10 години.

Од горе наведеното Општина Карпош претставува модерна и урбано средена општина со реконструирана инфраструктура, што и овозможува да биде водечка општина во Градот Скопје.

1.1.5.3. Образование

Во Општина Карпош постојат четири државни градинки: ЈУОДГ "Мајски Цвет" со 4 објекта, ЈУОДГ "Орце Николов" со 3 објекта, ЈУОДГ "Пролет" со 4 објекта и ЈУОДГ "Распеана Младост" со 2 објекта, како и десет приватни градинки.

Во општината има десет основни училишта: ООУ "Христијан Тодоровски Карпош", ООУ "Вера Циривири Трена", ООУ "Лазо Трповски", ООУ "Петар Поп Арсов", ООУ "Војдан Чернотрински", ООУ "Владо Тасевски", ООУ "Братство", ООУ "Димо Хаџи Димов", ООУ "Јан Амос Коменски", ООУ "Аврам Писевски". На територија на Општина Карпош има и седум приватни основни училишта.

На територија на општината се наоѓаат и пет средни државни училишта: СУГС "Никола Карев", СУГС "Орце Николов", СУГС "Георги Димитров", СУГС "Лазар Танев", СУГС "Здравко Цветковски" и четири приватни средни училишта.

Постојат седум државни факултети: Педагошки факултет, Електротехнички факултет, Машински факултет, Технолошко-металуршки факултет, ФИНКИ, Факултет за ликовна уметност и Факултет за драмски уметности, како и два приватни факултети: Факултет за Туризам и менаџмент и Интернационален Универзитет за аудио визуелни уметности "ЕСРА".

Исто така, во Општина Карпош постојат услови за сместување на ученици, студенти и постдипломци и тоа во: Ученички дом "Здравко Цветковски", Студентски дом "Гоце Делчев" и Дом за постдипломци.

1.1.5.4. Здравство

Во Општина Карпош постои развиена здравствена мрежа, во која постои можност за давање на квалитетна и разновидна здравствена услуга, почнувајќи од примарна, специјалистичка, хируршка и секако голем дел на приватни здравствени услуги. На територија на општината има 93 здравствени установи и тоа 5 се во делот на државното здравство, вклучувајќи ги и детските диспанзери, додека над 88 се приватни и тоа во различни области: општа пракса се 28, очни ординации 8, стоматолошки ординации 32, гинеколошки ординации 8, поликлиники 2, педијатрија 6 и лаборатории 4.

Исто така, на територијата на општината работат и најголемите две приватни болници: Систина и Филип Втори.

1.1.5.5. Култура

Објекти од областа на културата во Општина Карпош во кои се одржуваат редовни и повремени претстави, фолклорни фестивали, концерти, ликовни колонии и манифестации се: Драмски Театар, Кинотека на Република Северна Македонија сместена во Библиотеката "Другарче", Амфитеатар – на кејот на реката Вардар, Античкиот локалитет Скупи, како и Манастирот Св. Пантелејмон.

Општина Карпош се вклучува во негување и развој на културата преку организација и покровителство на повеќе културни манифестации кои биле во програмите во изминатите периоди: Меѓународна детска ликовна колонија Манастир Св. Пантелејмон – с. Горно Нерези, Културно лето – Карпош, Детски театар, Карпош има талент, 10ка за Карпош и други манифестации.

Општина Карпош досега давала поддршка на установи и НВО од областа на културата каде општината традиционално се вклучувала како покровител и тоа: Програмата на АКУД “Цветан Димов”; Програмата на АКУД “Мирче Ацев”, Здружението за негување на древните традиции “Ксантика”, како и поддршка на други институции и здруженија од областа на културата и творештвото кои дејствуваат на територија на Општина Карпош: Македонска етно група Мониистра, АКУД Етнос, АКУД Каршијака, Детски ликовен центар и други.

По повод празникот на Општина Карпош секоја година општината прогласува *заслужни граѓани на Општина Карпош* истакнати во својата област/професија и се организираат манифестации со цел одбележување на денот на формирање на Општина Карпош 03.11.1976 година.

1.1.5.6. Туризам

На територијата на која се протега општината наследени се локалитети од културно значење кои се негуваат и воедно претставуваат туристички локалитети кои отсликуваат делови од минатото.

АНТИЧКИ ГРАД СКУПИ – Во подножјето на Зајчев Рид, од левата страна на реката Вардар, во непосредна близина на населбата Злокуќани, се наоѓа античкиот град Скупи, древниот поредок на Скопје. Пред доаѓањето на Римјаните на овие простори, градот бил населен од познатото племе Дарданци, а со населувањето на Римјаните овој град прераснал во колонија со што започнал општиот развој-процвет. Скупи се наоѓал на една важна сообраќајница која ги поврзувала Егеј и Средна Европа, а во помала мера и Тракија со Јадранското Море. Пронајдените историски податоци зборуваат дека во 313 година Скупи станал епископско седиште,

а нешто повеќе од еден век подоцна и архиепископско. Овој град својот голем економски и културен подем го забележал во два различни временски периоди, првиот во I и II век, а вториот во раниот IV век по Христа. Пронајдените материјали и предмети го покажуваат различниот социјален статус на граѓаните на Скупи, неговите културни и економски белези кои говорат за еден град како значајна станица на патот Via Egnatia.

СВЕТИ ПАНТЕЛЕЈМОН – манастир со црква, задружбина на Алексеј Комнин. Се наоѓа во с. Горно Нерези. Подигнат е во 1164 година. Црквата претставува петокуполна градба врз крстообразна основа, со три апсиди и правоаголен нартекс. Градена е од кршен камен и тули. Посебна уметничка вредност има фрескоживописот, реализиран од сликар повикан од Цариград. Сликите што ги украсуваат ѕидовите претставуваат ремек – дело на уметничките текови од XII век и се предвесник на италијанската сликарска ренесанса. Од тој корпус, најпозната е композицијата “Оплакувањето на Христос”. Во 1555 година, како последица од земјотрес, се урнала централната купола на црквата и највисоките сводни површини околу неа. Денешниот живопис на овој простор е од втората половина на XIV век.

ХАВЗИ – ПАШИНИ КОНАЦИ - Во непосредна близина на Скопје, на периферијата на с.Бардовци се наоѓаат конаците на Хавзи – паша. Конаците кои биле харем во кој живееле 4 жени и 30 слугинки (конкубини), Хавзи – паша ги изградил во период помеѓу 1830 и 1845 година. Тие по својата намена биле изградени како летниковец за одмор на пашата. При повлекувањето на Германците во 1944 година, конаците биле запалени и уништени, со што е дојдено до денешната состојба во која има само голи ѕидови.

МИЛЕНИУМСКИ КРСТ – Милениумскиот крст симболично го означува јубилејот 2000 години од христијанството. Крстот е бетонска основа од мали столбови (12 апостоли) и големи (4 евангелисти) со 66 метри конструкција поделена на 33 делови (години на Христос). Милениумскиот крст се наоѓа на врвот на планината Водно (1.066 метри надморска височина), непосредно над градот Скопје. Пуштен е во 2002 година и претставува највисок објект во Македонија.

СОНЧЕВ ЧАСОВНИК – Универзалниот вертикален сончев часовник, единствен од ваков тип во светот, е поставен на зградата на Природонаучниот музеј. Карактеристично за овој универзален мерач на времето е тоа што тој може да биде поставен на која и да е географска ширина и должина, а сепак да покажува точно време. На него може да се отчитува реалното физичко време со точност од плус или минус 15 минути. На часовникот се прикажани и основните точки, линии, насоки и рамнини од небесната сфера како и сферните координатни системи за потребите на астрономските набљудувања и мерења. Авторот на пронајдокот, Коља Асенов, инаку прв професор по астрономија во земјава е добитник на бројни домашни и меѓународни награди.

САРКОФАЗИТЕ ОД КАРПОШ – Збирката од литографски споменици пред Музејот на Град Скопје е составена од триесетина камени споменици од античкиот град Скупи, откриени во локалитетот во подножјето на Зајчев рид, на само 5 km од денешниот центар на градот. Градскиот музеј поседува околу 23.000 предмети од локалитетот Скупи. Преку овие камени споменици може да се направи хронолошки пресек низ материјалната и духовната култура во римскиот период од I до III век, а одбрани се ексклузивни, раритетни предмети со голема естетика, материјална, историска и археолошка вредност, споменици кои се разликуваат според намената и поводот поради кој биле подигнати, според материјалот и според статусот на личностите на кои им биле посветени. Интересен е податокот дека четирите гробни ковчези веднаш пред влезот во Музејот биле откриени во една од најурбаните населби на денешно Скопје, во Карпош 3, во околината на денешниот трговски центар во таа населба.

АКВАДУКТ - Аквадуктот во Скопје се наоѓа на север од центарот на градот меѓу Скопската тврдина Кале и археолошкиот локалитет Скупи. Тој е изграден над долината на реката Серава, на надморска височина од околу 300 метри. Аквадуктот спроведува вода од Скопска Црна Гора до Скопската тврдина. Растојанието меѓу Скопска Црна Гора и Аквадуктот е околу 10 км.

Периодот на изградба на Аквадуктот во Скопје останува неодреден. Според едни податоци, споменикот бил изграден во 6-тиот век во времето на византискиот император Јустинијан 1-ви, а според други бил изграден во 15-тиот век. Се претпоставува дека тој сеуште бил во употреба при крајот на 19-тиот век.

Аквадуктот е долг 386 метри и има 54 главни сводови и 42 т.н. "олеснувачки" засведени отвори поставени над столбовите. Долниот дел на Аквадуктот го сочинуваат 53 квадратни или правоаголни столбови и 2 странични рампи-северна и јужна, со нивните темели.

Столбовите во најстара фаза на градење изведени се од речен и кршен камен во карактеристични либажни редови од тула стар формат со делумна употреба на камени плочи други фрагменти во варов малтер. Од вкупно 42 "олеснувачки" отвори, на 32 тимпаноните се срушени, додека 10 се сочувани. Челните сводови се од мешовита сидарија, камен и тула во варов малтер, со архиволти и надворешни лакови од тула, над кој има надложни оградни сводови исто така од мешовита сидарија.

На објектот се забележуваат повеќе фази на градење и преправки. Поголемиот дел од тие преправки потекнуваат од крајот на 19-тиот и почетокот на 20 век. По Втората светска војна, 3 сводови биле минирани и срушени за да се демонстрира како се минираат сводови на мост. Истите се обновени во 1968 година, според мислењето на некои стручни лица, несоодветно.

Како и да е, во врска со изгедот, состојбата, датирањето и функционирањето на Аквадуктот има повеќе пишани податоци во литературата. Но, досега не се вршени системски археолошки испитувања околу споменикот. Единствено во 2008 година, извршени се минимални сондажни од двете страни на јужната рампа, при што сондите биле на растојание од објектот и не е констатирано постоење на културни

слоеви. Сепак, датумот за постоењето на најстариот Аквадукт останува на вас да го одредите.

1.1.5.7. Спорт

Карпош располага со две спортски сали: сала “Борис Трајковски” и сала “Форца”, еден затворен базен “Борис Трајковски”, Аква парк, Адреналински Парк, отворени спортски игралишта во сите основни и средни училишта, тениски терени (државни 2 и приватни 8) и педесет и седум детски игралишта. Она што е за гордост на карпошани е што во 2022 година се започна со реконструкција на новата сала Партизан, обележје на сите спортски активности на Општина Карпош.

1.1.5.8. Економски карактеристики

Во Општина Карпош бројот на активни деловни субјекти за 2021 година изнесува 4.490 деловни субјекти. Од нив најголем број има во трговијата на големо и мало 1.064, потоа во стручни, научни и технички дејности 771, преработувачка индустрија 323 како и градежништво 289. Од ова можеме да заклучиме дека токму тие се и најважните стопански гранки во општината.

1.1.5.9. Пазар на работна сила

Вкупниот бројот на работоспособно население во Општина Карпош на возраст од 15 години изнесува 53.829 жители. Вкупното активно население е 30.902, од нив вработени лица се 29.145, додека бројот на невработени лица е 1.757. Бројот на економски неактивни лица е 22.048 жители, а непознати 879 жители.

Најголем процент од населението од 15+ или 42,21% се со средно образование, следат 38,34 % со високо образование, а секако најмал процент паѓа на лица кои завршиле докторски и магистерски студии т.е. 6.99 % односно 1,96 % (Според Попис на население од 2021 година).

1.2. Организација на локалната самоуправа Карпош

1.2.1. Локална самоуправа – Општина Карпош

Во рамките на локалната самоуправа согласно Законот за Локална самоуправа, органи на општината се: Градоначалник на Општина Карпош и Совет на општината.

1.2.1.1. Градоначалник

Согласно член 50 од Законот за локалната самоуправа, Градоначалникот на Општината Карпош во рамките на своите овластувања:

Ја претставува и застапува општината

Ја контролира законитоста на прописите на советот

Ги објавува прописите на советот во службеното гласило на општината

Го обезбедува извршувањето на одлуките на советот

Го обезбедува извршувањето на работите коишто со закон и се делегирани на општината

Иницира и предлага донесување на прописи од надлежност на советот

Го предлага годишниот буџет и годишната сметка на буџетот на општината

Го извршува буџетот на општината

Избира директори на јавните служби кои ги основала општината, врз основа на јавен конкурс

Редовно го известува советот за извршување на своите надлежности во согласност со статутот

Решава во управни работи за права, обврски и интереси на правни и физички лица, во согласност со закон

Донесува Правилник за систематизација на работните места на општинската администрација

Раководи со општинската администрација

Одлучува за вработувањата, правата, должностите и одговорностите на вработените во општинската администрација, доколку поинаку не е определено со закон

Обезбедува правилно и законито користење, одржување и заштита на сопственоста на општината, во согласност со закон и статутот и

Врши други работи утврдени со закон и статутот

Градоначалникот може да овласти раководен службеник на општината да ја води постапката и да решава во управни работи, како и да потпишува акти

1.2.1.2 Совет на општината

Во Советот на општината партиципираат 23 советници од различни политички партии. Со новите Локални избори одржани на 17.10.2021 година, Советот на Општина Карпош го сочинуваат:

- СДСМ и коалицијата – 8 советници
- ВМРО-ДПМНЕ и коалицијата – 7 советници
- ЛЕВИЦА – 4 советници
- ГРОМ – 2 советници
- ГРУПА ИЗБИРАЧИ -2 советници

Надлежности на Советот

Надлежностите на Советот и Градоначалникот се уредени со Законот за локалната самоуправа, Статутот на Општината ("Службен гласник на Град Скопје" бр. 8/97) и со **Деловник за работа на Советот.**

Согласно **член 36 од Законот за локалната самоуправа, Советот на Општината** ги врши следниве работи:

- Го донесува статутот на општината и други прописи
- Донесува буџет на општината и годишна сметка на општината
- Ја утврдува висината на сопствените извори на приходи за финансирање на општината, во рамките утврдени со закон
- Основа јавни служби во рамките на надлежноста на општината и врши надзор над нивната работа
- Именува членови во управни одбори на јавните служби, кои ги основа
- Усвојува програми за работа и финансиски планови за финансирање на јавните служби, кои ги основала општината
- Ги усвојува извештаите за извршување на буџетот и годишната сметка на општината
- Одлучува за давање дозвола за вршење дејност од јавен интерес од локално значење, во согласност со закон
- Ги усвојува извештаите за работата и годишните сметки за јавните служби, кои ги основала општината
- Одлучува за начинот на располагање со сопственоста на општината
- Одлучува за начинот на вршење на финансиска контрола на буџетот на општината, во согласност со закон
- Го избира лицето кое раководи со подрачната единица на министерството за внатрешни работи во општината, во согласност со закон
- Го разгледува и усвојува годишниот извештај за јавната безбедност на подрачјето на општината, кој го доставува до Министерот за внатрешни работи и Народниот правобранител
- Може да дава препораки на раководното лице на подрачната единица на Министерството за внатрешни работи од областа на јавната безбедност и безбедноста во сообраќајот и

- ❑ Врши и други работи утврдени со закон.

Комисии – помошни тела во функција на Советот на општината:

- Комисија за прашања на верификација, мандатни прашања, избори и именувања
- Комисија за финансии и локален економски развој
- Комисија за заштита на животната средина и природа
- Комисија за урбанистичко планирање
- Комисија за комунални работи и сообраќај
- Комисија за јавни дејности (образование, социјална и детска заштита)
- Комисија за култура
- Комисија за спорт
- Комисија за прописи
- Комисија за негување и чување на традициите на македонскиот народ и македонската држава и заштита на историските споменици и спомен обележја
- Комисија за еднакви можности на жените и мажите

1.2.2. Организациона поставеност на локалната администрација

Општинската администрација ја сочинуваат:

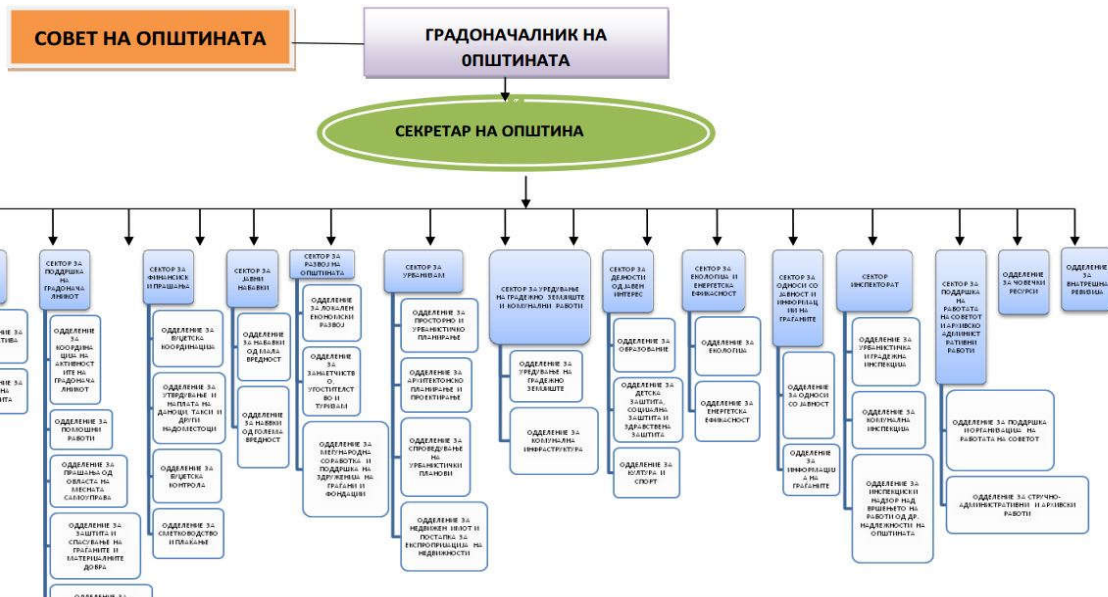
- Секретар на општината
- Дванаесет сектори и две самостојни одделенија поделени во одредени области

1.2.2.1. Секретар на општината

Секретарот на општината има за цел да врши остварување на законско, ефикасно и ефективно работење и раководење со општинската администрација во насока на извршување на надлежностите на општината кои се од локален интерес за општината, обезбедување на извршување на други надлежности утврдени со закон, како и поддршка и спроведување на работата и политиката на Градоначалникот за развој на општината.

1.2.2.2. Организациона поставеност на секторите на општината

Општинската администрација се организира во сектори и во одделенија. Организацијата, делокругот и начинот на извршување на задачите на општинската администрација ги утврдува Советот врз основа на предлог на Градоначалникот.

1. Сектор за правни работи

- Одделение за норматива
- Одделение за правна заштита

2. Сектор за поддршка на Градоначалникот на општината

- Одделение за координација на активностите на Градоначалникот
- Одделение за помошни работи
- Одделение за прашања од областа на месната самоуправа
- Одделение за заштита и спасување на граѓаните и материјалните добра
- Одделение за геoinформатички системи (ГИС)

3. Сектор за финансиски прашања

- Одделение за буџетска координација
- Одделение за утврдување и наплата на даноци, такси и други надоместоци
- Одделение за буџетска контрола
- Одделение за сметководство и плаќања

4. Сектор за јавни набавки

- Одделение за набавки од мала вредност
- Одделение за набавки од голема вредност

5. Сектор за развој на општината

- Одделение за локален економски развој
- Одделение за занаетчиство, угостителство и туризам
- Одделение за меѓународна соработка и поддршка на здруженија на граѓани и фондации.

6. Сектор за урбанизам, просторно и урбанистичко планирање и проектирање

- Одделение за просторно и урбанистичко планирање
- Одделение за архитектонско планирање и проектирање
- Одделение за спроведување на урбанистички планови
- Одделение за недвижен имот и постапка за експропријација на недвижности

7. Сектор за уредување на градежно земјиште и комунални работи

- Одделение за уредување на градежно земјиште

- Одделение за комунална инфраструктура
8. Сектор за дејности од јавен интерес
- Одделение за образование
  - Одделение за детска заштита, социјална заштита и здравствена заштита
  - Одделение за култура и спорт.
9. Сектор за екологија и енергетска ефикасност
- Одделение за екологија
  - Одделение за енергетска ефикасност
10. Сектор за односи со јавност и информација на граѓаните
- Одделение за односи со јавност
  - Одделение за информации на граѓаните
11. Сектор инспекторат
- Одделение за урбанистичка и градежна инспекција
  - Одделение за комунална инспекција
  - Одделение за инспекциски надзор над вршењето на работите од другите надлежности на општината
12. Сектор за поддршка на работата на Советот и архивско административни работи
- Одделение за поддршка и организација на работата на Советот
  - Одделение за стручно и стручно административни работи
13. Одделение за човечки ресурси
14. Одделение за внатрешна ревизија

1.2.3. Месна самоуправа - урбани и рурални заедници

Управувањето со територијата на Општина Карпош е организирано преку 14 заедници од кои 13 се урбани и една е рурална заедница, со цел да се овозможи демократско и поефикасно исполнување на граѓанските интереси. Урбани заедници се: **Карпош 1, Карпош 2, Карпош 3, Карпош 4**, Влае 1, Влае 2, Тафталице 1, Тафталице 2, Владо Тасевски, Кузман Јосифовски Питу, Пецо Божиновски Кочо, Нерези, Злокуќани и една рурална заедница Бардовци.

Во согласност со Статутот на општината, највисок орган на месните заедници е Советот избран од граѓаните. Тој е составен од 3 до 5 члена со мандат во времетраење од 4 години. За претседател се избира член од редовите на Советот на заедница.

Преку Советот, граѓаните можат да даваат иницијативи и предлози кои се од јавен или локален интерес до надлежните органи во општината.

Според Статутот на Општина Карпош, граѓаните преку месната самоуправа се грижат за: решавање на прашања од комунална инфраструктура за соодветното подрачје; изградба и одржување на објекти од јавен интерес (водоводи, улици, културни домови, спортски објекти); заштита на животната средина и природата; покренување иницијатива за уредување на просторот; организирање културни, спортски, забавни и други манифестации и други работи од секојдневно значење за животот и работата на граѓаните.

1.2.4. Подрачни единици во општината на органи на државна управа

На територијата на општината лоцирани се подрачни единици на органите на државната управа:

- Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство, ПЕ Карпош;
- Министерство за труд и социјална политика, ПЕ Карпош;
- Меѓуопштински центар за социјална работа, ПЕ Карпош;
- Министерство за финансии и имотно-правни односи, ПЕ Карпош;
- Министерство за правда;

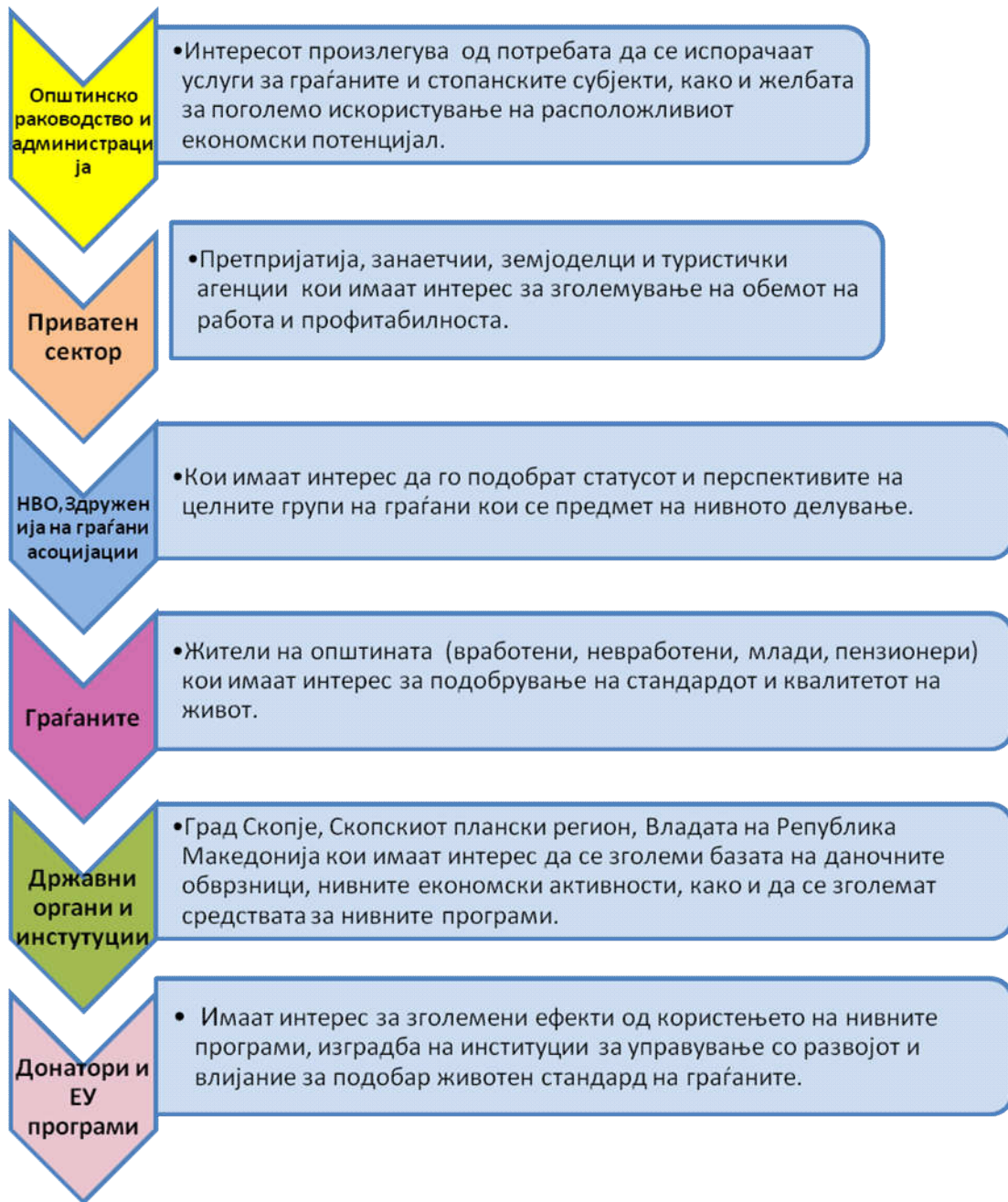
Од министерствата и органите на државната управа, индиректно влијание на локалниот економски развој имаат: Министерството за земјоделство преку субвенциите за земјоделците и програмите за рурален развој и ИПАРД; Министерството за економија преку програмите за поддршка на конкурентоста; Агенцијата за поддршка на претприемништвото преку програмите за поддршка на малите и средните претпријатија, Агенцијата за промоција на инвестициите и извозот преку програмите за привлекување инвеститори и програмите за извозна промоција;

Агенцијата за вработување преку активните мерки за вработување и за самовработување.

Општина Карпош треба да воспостави соработка со овие институции за да овозможи поголем пристап на претпријатијата и невработените на нејзината територија во користењето на средствата што се наменети за поттикнување на локалниот економски развој.

1.2.5. Заинтересирани страни

Заинтересирани страни за локалниот економски развој на општината Карпош се:

1.3.Трендови во развојот на Општина Карпош во последните 5 години

1.3.1. Движење на населението

Во Општина Карпош во периодот 2017-2021 година нема значително зголемување на населението, напротив во 2021 година се забележува помал број имајќи ги во предвид бројот на новородените деца, умрените и поголемиот број на доселени лица.

1.3.1.1. Жители

Во Општина Карпош просечно годишно за последните четири години се раѓаат околу 570 деца или 9% од вкупно родените деца во Градот Скопје. Најголем пораст на живородени деца се забележува во 2018 година, чии број е 611 живородени деца, а додека најмалку во 2019 година, 540 живородени деца.

Табела 7. Живородени деца по општини во Град Скопје, по години

	Вкупно				
	2017	2018	2019	2020	2021
Република Северна Македонија	21.754	21.333	19/845	19.031	18.648
Скопје	6.463	6.663	6.281	6.119	6.030
Аеродром	765	832	787	785	781
Ѓорче Петров	431	433	427	437	414
Карпош	574	611	540	573	558
Кисела Вода	623	610	590	549	519
Центар	760	815	800	622	717

Извор: МАКСТАТ, база на податоци 2022 година

Што се однесува до бројот на умрени лица, најмногу се бележат во 2021 година (1.064), што генерално ја има истата слика во сите општини, Градот Скопје и на ниво на целата држава, а веруваме дека се поврзува со Ковид пандемијата.

Споредувајќи ги живородените деца и умрените лица во Општина Карпош, општината бележи негативен природен прираст во сите години, најголем во 2021 година од минус 506 лица, а најмал во 2018 година минус 60.

Табела 8. Умрени лица по општини во Градот Скопје, по години

	Вкупно				
	2017	2018	2019	2020	2021
Република Северна Македонија	20.310	19.727	20.446	25.755	28.516
Скопје	5.180	5.065	5.510	6.582	7.852
Аеродром	718	672	763	885	1.173
Ѓорче Петров	412	433	491	471	722

Карпош	706	671	725	864	1.064
Кисела Вода	691	704	745	857	1.035
Центар	620	588	627	646	778

Извор: МАКСТАТ, база на податоци 2022 година

Што се однесува до бројот на доселени лица во општината, тој незначително варира каде заедно со останатите поголеми скопски општини (Аеродром, Центар, Кисела вода и Ѓорче Петров) имаат најголем процент на доселени лица во однос на другите општини. Најголема разлика на доселени во однос на одселени граѓани има во 2020 година (плус 245 лица), а додека пак најмал во 2017 година (174 лица). Исто така од табелата можеме да заклучиме дека од година на година бројот на лица кои се отселуваат од општината е се помал во однос на претходните години почнувајќи од 2018 година, но во 2021 година овој тренд се менува и се забележува пораст во бројот на отселени лица.

Табела 9. Вкупно доселени и отселени граѓани од скопските општини, по години

	2017		2018		2019		2020		2021	
	Вкупно доселени	Вкупно отселени	Вкупно доселени	Вкупно отселени	Вкупно доселени	Вкупно отселени	Вкупно доселени	Вкупно отселени	Вкупно доселени	Вкупно отселени
Скопје	2.506	1.553	2.145	1.221	1.954	989	1.942	1.047	1.999	1.188
Аеродром	629	202	558	190	387	129	456	159	417	182
Ѓорче Петров	268	117	150	86	170	69	180	63	170	92
Карпош	356	182	329	125	366	111	344	99	360	140
Кисела Вода	327	171	318	113	292	102	250	115	290	113
Центар	321	170	279	120	298	99	251	107	248	104

Извор: МАКСТАТ, база на податоци 2022

1.3.1.2. Деца

Бројот на деца во установите за згрижување на деца во претходните четири години е во постојан пораст. Најголемо зголемување имаме во 2020 година и тоа за 6% во однос на 2019 година и 9% во однос на 2017 година. Паралелно со тоа и бројот на вработени е зголемен во овие установи во однос на претходните години, но незначително. Исто така бројот на згрижени деца во детските градинки е многу поголем во однос на општините Ѓорче Петров (667) и Кисела Вода (1.584) за 2020 година, па можеме да

заклучиме дека Карпош заедно со Општина Аеродром и Центар има најголем број на деца згрижени во детските гадинки во однос на останатите општини од градот Скопје.

Табела 10. Деца и вработени во установи за згрижување и воспитание, и деца по вработен – по општини и години

Општин и во градот Скопје	ВКУПНО											
	2017			2018			2019			2020		
	Деца	Вработени	деца /вработен	Деца	Вработени	деца /вработен	Деца	Вработени	деца /вработен	Деца	Вработени	деца /вработен
Аеродро м	1853	251	7.38	2037	242	8.42	2172	264	8.23	2320	274	8.47
Ѓорче Петров	532	89	5.98	545	91	5.99	628	92	6.83	667	91	7.33
Карпош	2049	288	7.11	2071	287	7.22	2111	282	7.49	2227	290	7.68
Кисела Вода	1313	213	6.16	1354	218	6.21	1425	221	6.45	1584	228	6.95
Центар	1657	274	6.05	1863	280	6.65	1866	282	6.62	2023	284	7.12

Извор: МАКСТАТ, база на податоци 2022

1.3.1.3. Ученици во основното образование

Бројот на ученици во основното образование во Општина Карпош во период 2017–2021 година е без значителен пораст со малку поголемо учество на ученици од машкиот пол и со само 30-50 ученици повеќе во однос на секоја претходна година. Генерално ваква слика имаат и останатите општини од Град Скопје со исклучок на Општина Аеродром со зголемување од 250 ученици во 2020/2021 година во однос на 2019/2020 година, Општина Центар со зголемување од речиси 400 ученици анализирајќи ги истите години. Истата слика е преликана и на ниво на Град Скопје, односно се забележува пораст од над 1600 деца запишани повеќе во 2020/2021 во однос на 2019/2020.

Табела 11. Ученици во основни училишта, по пол, по општини и учебни години

	2017/2018			2018/2019			2019/2020			2020/2021		
	вкупно	женски	машки	вкупно	женски	машки	вкупно	женски	машки	вкупно	женски	машки
Град Скопје	55.143	26.952	28.192	55.485	27.091	28.394	55.703	27.097	28.606	57.335	27.788	29.549
Аеродром	6.352	3.140	3.212	6.391	3.190	3.201	6.622	3.246	3.376	6.878	3.362	3.516
Горче Петров	3.269	1.602	1.667	3.473	1.696	1.777	3.472	1.699	1.773	3.602	1.743	1.859
Карпош	6.641	3.269	3.372	6.668	3.244	3.424	6.698	3.253	3.445	6.770	3.284	3.486
Кисела Вода	5.315	2.624	2.691	5.301	2.605	2.696	5.234	2.573	2.661	5.365	2.624	2.741
Центар	4.429	2.221	2.208	4.468	2.248	2.200	4.299	2.112	2.187	4.696	2.291	2.405

Извор: МАКСТАТ, база на податоци 2022 година

Што се однесува до бројот на наставници во основните училишта во Општина Карпош, тие се речиси непроменети во текот на годините и се движи од 519 до 545 наставници. Како и во останатите општини во Град Скопје, така и во Општина Карпош значително доминира бројот на жени во однос на бројот на мажи, а бројот на деца по наставник е непроменет и се движи од 12 до 13 деца по наставник во сите години.

Табела 12. Наставници во основни училишта, по пол, по општини и учебни години

	2017/2018			2018/2019			2019/2020			2020/2021		
	вкупно	жени	мажи	вкупно	жени	мажи	вкупно	жени	мажи	вкупно	жени	мажи
Град Скопје	3.667	2.979	688	3.678	3.007	671	3.688	3.015	673	4.148	3.324	824
Аеродром	409	369	40	445	401	44	462	405	57	489	434	55
Ѓорче Петров	236	196	40	237	206	31	221	193	28	266	217	49
Карпош	519	449	70	545	467	78	545	475	70	564	483	81
Кисела Вода	376	326	50	382	328	54	363	312	51	399	338	61
Центар	329	302	27	329	300	29	323	293	30	361	325	38

Извор: МАКСТАТ, база на податоци 2022 година

Благо намалување на бројот на ученици се забележува во 2020/2021 година и тоа со 200 ученици помалку во однос на 2019/2020 година. За разлика од Општина Карпош зголемен број на запишани деца во средните училишта се забележува во Општина Аеродром со над 350 ученици и Општина Центар со над 400 запишани деца во 2020/2021 година во однос на 2019/2020 година. Во останатите општини бројот е непроменет. Во средните училишта во Општина Карпош се запишани 20-25% од вкупниот број на ученици во средните училишта на Градот Скопје и вработени се 23% од вкупниот број наставници од средните училишта од Градот Скопје. Што се однесува до наставниот кадар во Општина Карпош има намалување за 55 вработени во 2020/2021 година во однос на 2017/2018 година, додека пак во останатите општини расте, но незначително.

Табела 13. Број на ученици во средно образование по пол, општини и години

	2017/2018			2018/2019			2019/2020			2020/2021		
	вкупно	женски	машки	вкупно	женски	машки	вкупно	женски	машки	вкупно	женски	машки
Град Скопје	23.869	11.592	12.277	24.122	11.807	12.315	23.731	11.672	12.059	24.966	12.366	12.600
Аеродром	2.626	1.175	1.451	2.711	1.239	1.472	2.781	1.250	1.531	3.162	1.513	1.649
Ѓорче Петров	297	121	176	258	110	148	252	109	143	237	94	143
Карпош	5.801	2.892	2.909	5.830	2.857	2.973	5.808	2.870	2.938	5.619	2.834	2.785
Кисела Вода	1.955	1.055	900	1.871	1.026	845	1.814	1.005	809	1.846	1.060	786
Центар	6.272	3.447	2.825	6.401	3.565	2.836	6.275	3.572	2.703	6.688	3.781	2.907

Извор: МАКСТАТ, база на податоци 2022

Табела 14. Наставници во средни училишта, по пол, по општини и учебни години

	2017/2018			2018/2019			2019/2020			2020/2021		
	вкупно	жени	мажи	вкупно	жени	мажи	вкупно	жени	мажи	вкупно	жени	мажи
Град Скопје	2.194	1.482	712	2.214	1.514	700	2.220	1.497	723	2.110	1.416	694
Аеродром	245	156	89	255	164	91	284	187	97	245	155	90
Ѓорче Петров	33	27	6	33	27	6	37	27	10	37	28	9
Карпош	491	361	130	510	380	130	511	368	143	436	326	110
Кисела Вода	162	126	36	171	129	42	167	123	44	167	121	46
Центар	586	404	182	597	420	177	600	415	185	609	413	196

Извор: МАКСТАТ, база на податоци 2022

1.3.2. Економски субјекти

Бројот на активни економски субјекти кои делуваат на територија на Општина Карпош во 2021 година е 4.490 и тоа значи благо зголемување во однос на 2020 година, односно за 101 деловен субјект, а во однос на 2017 година за над 550. Иста е ситуацијата и во другите општини во Град Скопје каде секаде се забележува зголемување на бројот на деловни субјекти во 2021 година во однос на секоја претходна година.

Најмногу активни деловни субјекти се регистрирани во Општина Центар 7.145, потоа следи Општина Карпош 4.490, Општина Аеродром 3.773. Општина Карпош учествува со 17% од вкупниот број на активни деловни субјекти во Градот Скопје за 2021 година.

Табела 15. Активни деловни субјекти по општини

Општина	2017	2018	2019	2020	2021
Скопје	25.539	26.162	28.094	27.104	27.038
Аеродром	3.565	3.675	3.905	3.788	3.773
Ѓорче Петров	1.522	1.573	1.729	1.720	1.769
Карпош	3.929	4.110	4.483	4.389	4.490
Кисела Вода	2.762	2.812	3.034	2.947	2.940
Центар	7.069	7.221	7.762	7.308	7.145

Извор: МАКСТАТ, база на податоци 2022 година

1.3.2.1. Структура на деловните субјекти според големина

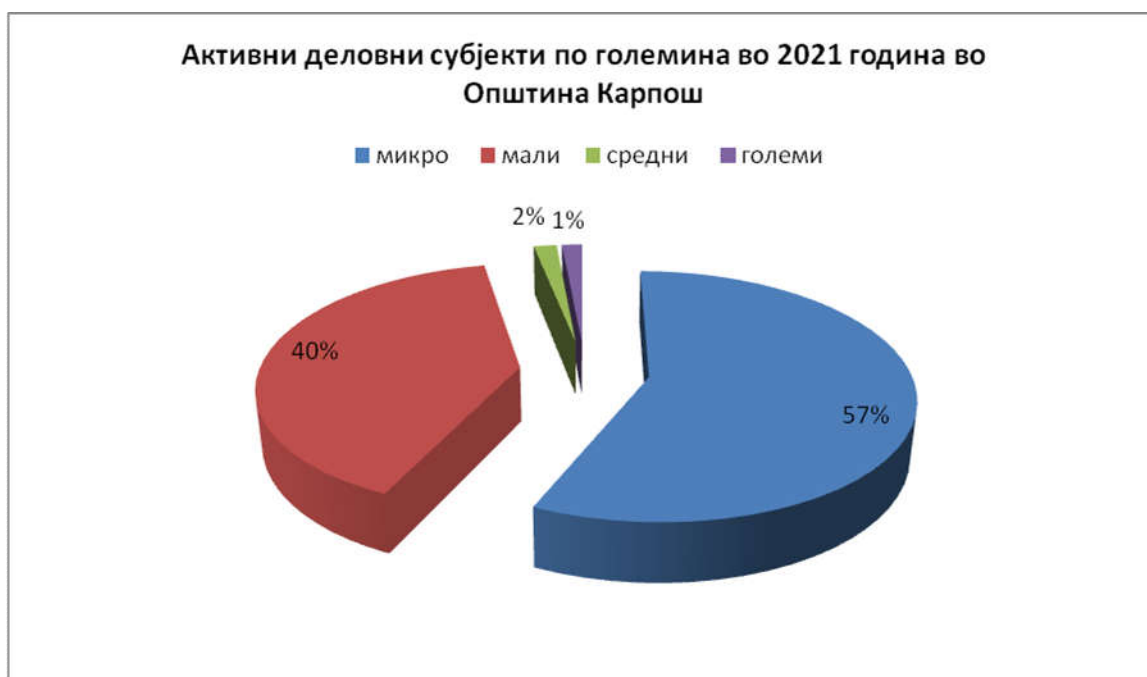
Општина Карпош има најголем процент на микро претпријатија, потоа следат малите претпријатија, и со речиси иста застапеност на средни и големи претпријатија. Ваквиот соодност се пресликува и во останатите општини во Градот Скопје.

Табела 16. Активни деловни субјекти по големина, по општини, по години, состојба

	Град Скопје	Аеродром	Ѓ.Петров	Карпош	К.Вода	Центар
2017 вкупно	25.539	3,565	1.522	3.929	2.762	7.069
Микро	15.575	2.295	1.025	2.284	1.768	3.836
Мали	9.250	1.219	475	1.538	941	2.916
Средни	365	25	12	49	36	147
Големи	349	26	10	58	17	169
2018 вкупно	26.162	3.675	1.573	4.110	2.812	7.221
Микро	15.854	2.361	1.046	2.403	1.771	3.898
Мали	9.538	1.260	504	1.584	984	2.988
Средни	403	27	12	63	41	150
Големи	367	27	11	60	16	185
2019 вкупно	28.094	3.905	1.729	4.483	3.034	7.762
Микро	17.428	2.546	1.195	2.704	1.956	4.333

Мали	9.840	1.303	509	1.650	1.011	3.069
Средни	447	28	13	65	43	178
Големи	379	28	12	64	24	182
2020 вкупно	27.104	3.788	1.722	4.389	2.947	7.308
Микро	15.662	2.361	1.151	2.519	1.837	3.789
Мали	10.281	1.371	539	1.734	1.036	3.157
Средни	470	29	17	70	49	185
Големи	391	27	13	66	25	179
2021 вкупно	27.038	3.773	1.769	4.490	2.940	7.145
Микро	15.669	2.323	1.165	2.549	1.802	3.608
Мали	10.492	1.390	572	1.800	1.072	3.169
Средни	477	36	17	75	42	179
Големи	400	24	15	66	24	189

Извор: МАКСТАТ, база на податоци 2022 година

Процент на активни деловни субјекти во Општина Карпош по големина за 2021 година

1.3.2.2. Структура на деловните субјекти по дејности

Најголемиот број на деловни субјекти има во трговија на големо и мало (1064) потоа во стручни, научни и технички дејности (771) како и други услужни дејности (403) за 2021 година. Од табелата може да се види дека поради тоа што Општина Карпош е урбана општина без значајни економски зони, најмалку регистрирани деловни субјекти има во рударство и вадење на камен и земјоделство, шумарство и рибарство.

Табела 17. Активни деловни субјекти по сектори на дејност во Општина Карпош

	2018	2019	2020	2021
Вкупно	4110	4483	4389	4.490
А Земјоделство, шумарство и рибарство	25	36	35	38
Б Рударство и вадење на камен	8	8	9	10
В Преработувачка индустрија	336	350	322	323
Г Снабдување со ел. енергија, гас, пареа и климатизација	23	28	30	34
Д Снабдување со вода; отстранување на отпадни води; управување со отпад; санација на околината	9	10	12	13
Ѓ Градежништво	284	297	284	289
Е Трговија на големо и на мало; поправка на моторни возила и моторцикли	1100	1149	1097	1064
Ж Транспорт и складирање	162	175	180	182
З Објекти за сместување и сервисни дејности со храна	199	210	205	223
С Информации и комуникации	298	335	337	359
И Финансиски дејности и дејности на осигурување	24	27	29	33
Ј Дејности во врска со недвижен имот	64	76	70	71
К Стручни, научни и технички дејности	616	688	710	771
Л Административни и помошни услужни дејности	185	204	205	222
Љ Јавна управа и одбрана; задолжително социјално осигурување	10	10	10	10
М Образование	84	96	99	98

	2018	2019	2020	2021
Н Дејности на здравствена и социјална заштита	196	190	202	208
Њ Уметност, забава и рекреација	111	141	143	139
О Други услужни дејности	376	453	410	403
П Дејности на домаќинствата како работодавачи	-	-	-	-
Р Дејности на екстратериторијални организации и тела	-	-	-	-

Извор: МАКСТАТ, база на податоци 2022

1.3.2.3. Угостителски и сместувачки капацитети

Во Општина Карпош има голем број на угостителски објекти кои главно се лоцирани во отворени и затворени трговски центри. Голем број од нив се препознатливи, бидејќи опстојуваат повеќе од 20 години на иста локација и се дел од промотивниот материјал на Град Скопје за привлекување и посета од страна на домашни и странски туристи.

Што се однесува до сместувачките капацитети, во општината има голем број на сместувачки капацитети отворени од страна на индивидуални лица, за што говори и регистерот на угостителство и туризам за физички лица. Станува збор за бројка од над 27 регистрирани сместувачки капацитети кои во текот на целата година примаат домашни и странски туристи. Исто така, Карпош може да се пофали и со поголем број на хотели и хотелски ресторани чии број на легла надминува над 1.600 легла со над 650 соби. Станува збор за реномирани хотелски објекти, како и помали хотели и мотели на различни локации на територија на Општина Карпош.

1.3.3. Градежни работи, објекти и станови

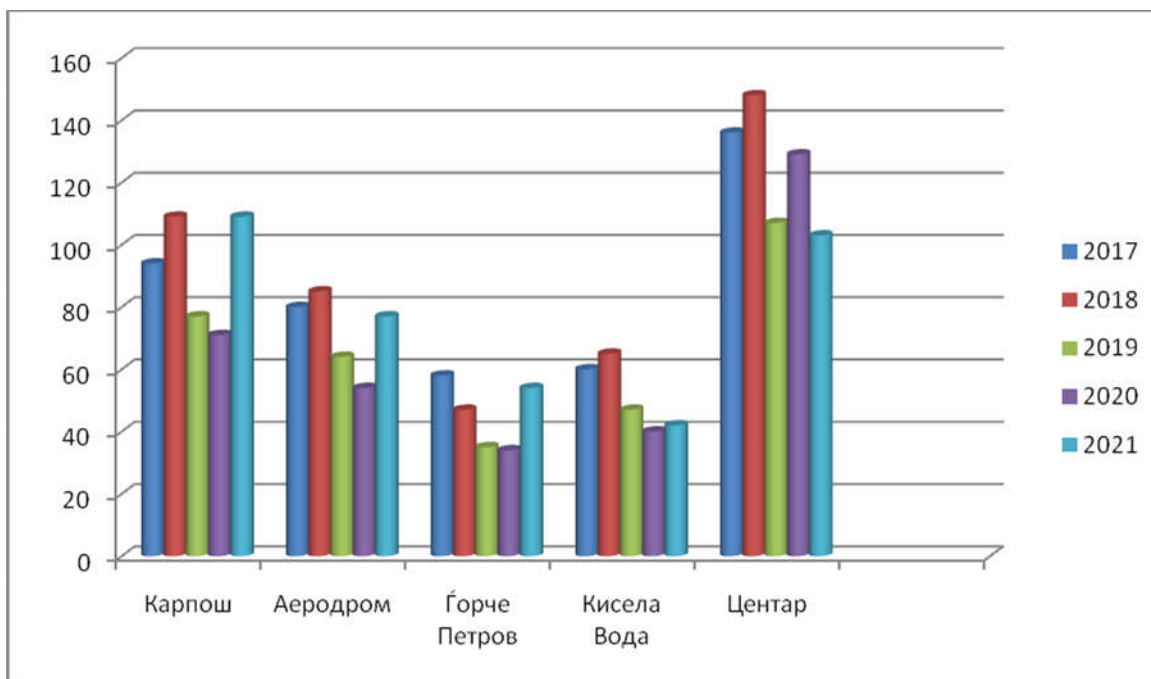
1.3.3.1. Инфраструктура

Анализирајќи ја табелата може да се утврди дека најмногу објекти за домување од страна на деловни субјекти се изградени во 2018 и 2021 година (109), а додека пак најмалку и тоа за 30% се изградени во 2020 година. Истата слика се пресликува и на изградени објекти во индивидуална сопственост каде во 2020 година бројот се намалува за дури 30 објекти помалку во однос на 2018 година, но бележи значителен раст во 2021 година и тоа за 44 објекти повеќе од 2020 година. Анализирајќи ги поголемите општините од Град Скопје најмногу изградени објекти во 2021 година има во Општина Карпош, па Општина Центар и тоа 103, а веднаш зад неа е Општина Општина Аеродром со 77.

Табела 18. Извршени градежни работи во објекти за домување градени од деловни субјекти по општини

	2017		2018		2019		2020		2021	
	Вкупен број на градежни објекти	Индивидуална сопственост	Вкупен број на градежни објекти	Индивидуална сопственост	Вкупен број на градежни објекти	Индивидуална сопственост	Вкупен број на градежни објекти	Индивидуална сопственост	Вкупен број на градежни објекти	Индивидуална сопственост
Аеродром	80	35	85	55	64	41	54	34	77	48
Ѓорче Петров	58	28	47	21	35	11	34	15	54	37
Карпош	94	59	109	74	77	43	71	43	109	87
Кисела Вода	60	44	65	40	47	32	40	25	42	21
Центар	136	72	148	78	107	52	129	49	103	64

Извор: МАКСТАТ, база на податоци 2022

Графикон на извршени градежни работи

Бидејќи бројот на завршени станови од страна на деловните субјекти и станови изградени од лица во индивидуална сопственост е директно поврзано со бројот на изградени објекти од приложената табела подолу ќе видиме дека најмногу завршени станови имаме во 2019 година (1.006) како и 2018 година (797), а додека пак овој број е најмал во 2021 година (263). Од ова може да се види дека процентот е за 70 пати помал во однос на 2019 година.

Табела 19. Завршени станови во објекти за домување градени од деловни субјекти, по општини

	2017		2018		2019		2020		2021	
	Вкупен број на градежни објекти	Индивидуална сопственост	Вкупен број на градежни објекти	Индивидуална сопственост	Вкупен број на градежни објекти	Индивидуална сопственост	Вкупен број на градежни објекти	Индивидуална сопственост	Вкупен број на градежни објекти	Индивидуална сопственост
Аеродром	726	726	634	634	1.601	1.601	320	320	1.179	1.179
Ѓорче Петров	206	206	257	257	36	36	1	1	106	106

Карпош	458	433	797	797	1.006	1.006	393	393	263	263
Кисела Вода	424	424	163	163	69	69	231	231	121	121
Центар	151	151	127	127	164	164	60	60	126	126

Извор: МАКСТАТ, база на податоци 2022

Од табелата подоле, анализирајќи го периодот 2017–2019 година можеме да заклучиме дека бројот на завршени станови во индивидуална режија од година на година се намалува, за да резултира со благо покачување во 2020 година, екстремно големо во 2021 година со вкупно 209 завршени станови. Истото ова намалување на бројот на градби се пресликува во сите поголеми општини во Градот Скопје освен во Општина Ѓорче Петров, каде во 2021 година бројот на завршени станови значајно се зголемува во однос на 2020 година и тоа за 25 пати повеќе. Можеме да заклучиме дека во Општина Карпош поизразен е трендот на изградба на објекти за домување од колективен карактер одколку објекти од индивидуален карактер. Исто така може да видиме дека просечната квадратура на стан од година на година расте и ако во 2017 година е 91 м² по стан, во 2020 година просечно имаме 156 м² по стан изграден во индивидуална режија, за во 2021 година се гледа намалување и тоа на 104м² просечно од големина на стан.

Табела 20. Број на завршени станови, површина и просечна големина на станот во индивидуална режија по години

	2017			2018			2019			2020			2021		
	Број на завршени станови	Површина за завршени станови (м2)	Просечно во м2/стан	Број на завршени станови	Површина за завршени станови (м2)	Просечно во м2/стан	Број на завршени станови	Површина за завршени станови (м2)	Просечно во м2/стан	Број на завршени станови	Површина за завршени станови (м2)	Просечно во м2/стан	Број на завршени станови	Површина за завршени станови (м2)	Просечно во м2/стан
Аеродром	31	2.252	73	70	4.332	62	53	4.011	76	11	908	83	18	1.915	106
Ѓорче Петров	200	13.406	67	52	4.591	88	64	4.711	74	7	664	95	160	13.227	83
Карпош	136	12.312	91	25	3.217	129	32	4.370	137	37	5.629	156	209	21.685	104
Кисела Вода	108	9.284	86	66	5.157	78	111	8.636	78	5	676	135	30	2.779	93
Центар	52	5.558	107	99	7.463	75	61	4.025	66	15	2.631	175	108	11.394	106

Извор: МАКСТАТ, база на податоци 2022

1.3.4 Туристи

Општина Карпош е на второ место во Градот Скопје според бројот на туристи до 2018 година, каде постои тренд на зголемување на бројот на домашни и странски туристи, благо намалување во 2019 година и драстично намалување во 2020 година. Ова се должи на почетокот на пандемијата Ковид – 19 и затварање на границите на речиси сите земји во светот. Во 2021 година со делумно отварање на границите и намалување на дел од рестриктивните мерки, бројот на странски туристи бележи благо зголемување и тоа само за 1500 туристи, а речиси двојно повеќе ноќевања. Иста таква слика се добива и преку бројот на ноќевања за претходните години. За споредба во 2020 година процентот на намалување на туристи изнесува 85% од 2019 година и намалување од 83% во однос на број на ноќевања. Споредбено со останатите поголеми скопски општини, логично најмногу туристи се евидентирани во Општина Центар во 2019 година (203.574 туристи) потоа следи Карпош со (47.485 туристи), Општина Аеродром (24.884 туристи) или 50% помалку во однос на Општина Карпош. Но ако ги анализираме низ години ќе видиме дека од година во година бројот на туристи значајно се зголемува во Општина Центар и Општина Аеродром, а додека во Општина Карпош е со благ пад. Тоа ни го покажува фактот што во Општина Аеродром бројот на туристи во 2021 година е зголемен за 3 пати повеќе во однос на 2020 година.

Табела 21. Број и ноћевања на домашни и странски туристи по општини

Општина	2017		2018		2019		2020		2021	
	Број на туристи	Број на ноћевања	Број на туристи	Број на ноћевања	Број на туристи	Број на ноћевања	Број на туристи	Број на ноћевања	Број на туристи	Број на ноћевања
Карпош	53.645	92.272	56.574	88.730	47.485	78.369	6.851	13.408	9.116	22.185
Домашни туристи	6.315	14.288	6.567	10.327	6.334	10.158	1.916	4.285	2.418	5.620
Странски туристи	47.330	77.984	50.007	78.403	41.151	68.211	4.935	9.123	6.698	16.565
Кисела Вода	4.312	8.567	4.543	9.094	4.346	8.304	307	561	/	/
Домашни туристи	421	530	540	1.411	524	797	97	133	/	/
Странски туристи	3.891	8.037	4.003	7.683	3.822	7.507	210	428	/	/
Центар	168.543	276.396	198.344	325.239	203.574	336.977	40.277	77.344	99.469	191.011
Домашни туристи	14.092	19.711	19.734	31.761	19.813	31.111	9.376	18.856	19.800	34.573
Странски туристи	154.451	256.685	178.610	293.488	183.761	305.866	30.901	58.488	79.669	156.438
Аеродром	11.269	22.403	10.590	27.959	24.884	49.080	7.684	13.840	22.971	47.068
Домашни туристи	1.610	2.465	1.608	2.845	4.137	6.493	1.850	2.848	5.595	10.553
Странски туристи	9.659	19.938	8.982	25.114	20.747	42.587	5.834	10.992	17.376	36.515

Извор: МАКСТАТ, база на податоци 2022 година

1.4. Учество на општинскиот буџет во финансирање на развојот

Во периодот 2017-2021 година, Општина Карпош го реализираше општинскиот буџет под планираното во сите години. Процентот на реализација се движи од најмалку 29,5% во 2018, до најмногу 77,68% во 2021 година. Почнувајќи од 2017 година, индексот на планиран буџет од година на година се повеќе се намалува, па така во 2021 година се забележува 2,5 пати помал буџет од 2017 година.

Големи отстапувања во однос на планирано и реализирано се забележува во даночните приходи најмногу кај даноците на специфични услуги и тоа во сите години. Споредено со неданочните приходи се забележува поголема реализација во однос на планираната во сите години освен во 2020 година што главно се должи на затварањето на многу фирми и нивното неработење поради настанатата ситуација со Ковид 19. Исто така и капиталните приходи се многу под границите на реализација движејќи се меѓу 7% и 16 % во 2017 и 2018 година, а значително подобрување се гледа во 2021 година со реализација од 81,33%. Што се однесува до расходите има намалено трошење на општинските средства. Најмногу се забележува во делот на капиталните расходи, каде реализираните расходи учествуваат само со 14% до 20% во 2017/18 година, а нешто повеќе односно 77,37% се забележува во 2021 година.

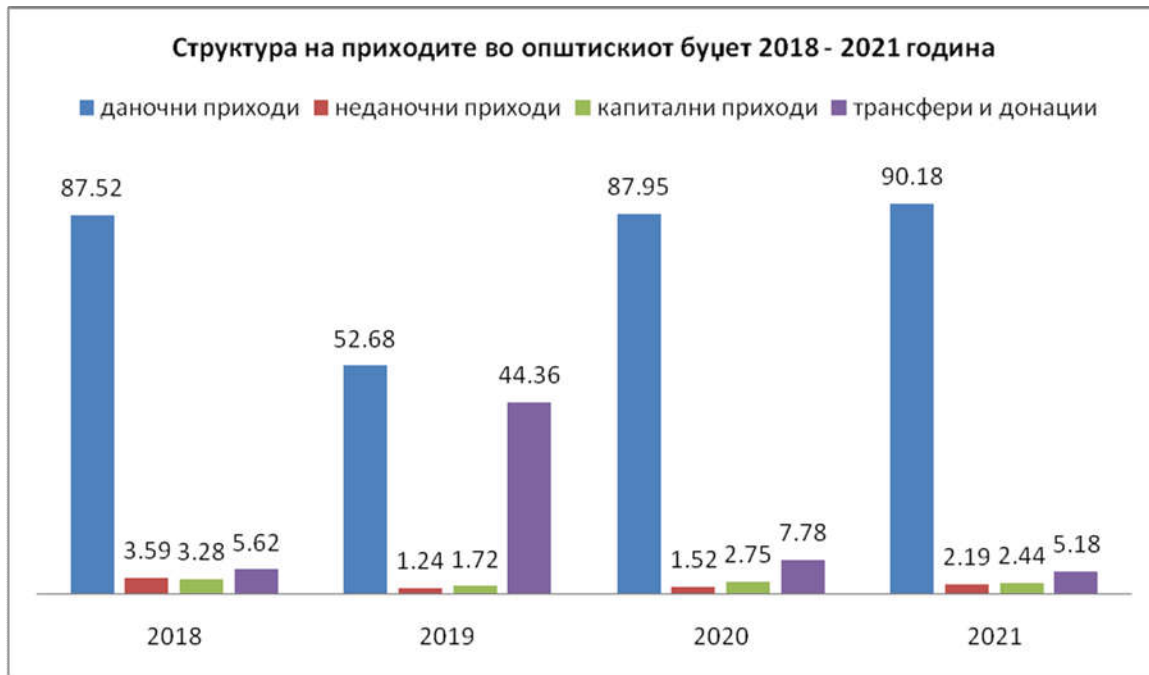
Што се однесува на приходите и расходите во вкупниот буџет ќе кажеме дека најголем процент на добиени средства се остварува од данок на имот и даноци на специфични услуги во сите анализирани години, а најмногу расходи припаѓаат на капитални расходи, стоки и услуги и плати и надоместоци.

Табела 22. Планиран и реализиран општински буџет во 2017, 2018, 2019, 2020 и 2021 година

ОПИС	2017			2018			2019			2020			2021		
	Реализиран	Планиран	% на реализација	Реализиран	Планиран	% на реализација	Реализиран	Планиран	% на реализација	Реализиран	Планиран	% на реализација	Реализиран	Планиран	% на реализација
ВКУПНО	622.849.767	1.946.000.000	32%	409.806.456	1.389.085.000	29,5%	609.705.549	910.916.164	66,93%	360.038.224	746.362.000	48,24%	543.627.358	699.838.000	77,68%
Даночни приходи	513.446.519	1.542.591.000	33,28%	358.642.882	1.126.461.000	31,84%	321.226.791	577.394.000	55,63%	316.651.296	629.634.000	50,29%	490.269.987	628.470.000	78%
Данок на доход	12.970.432	15.050.000	86,18%	13.738.906	12.850.000	106,92%	15.406.954	14.120.000	109,11%	18.360.715	19.000.000	96,64%	16.820.960	20.860.000	80,64%
Данок на имот	164.923.650	219.050.000	75,29%	155.240.570	158.900.000	97,67%	171.277.304	146.700.000	116,75%	178.211.244	169.200.000	105,34%	224.645.617	197.900.000	113,51%
Даноци на специфични услуги	335.322.609	1.308.091.000	25,63%	189.419.197	954.311.000	19,85%	134.398.100	416.274.000	32,29%	120.002.263	441.134.000	27,2%	248.626.138	409.210.000	60,76%
Такси	229.828	400.000	57,46%	244.209	400.000	61,05%	144.433	300.000	48,14%	77.074	300.000	25,7%	177.272.	500.000	35,45%
Неданочни приходи	28.063.522	20.085.000	139,72%	14.700.297	13.750.000	106,91%	7.541.553	8.050.000	93,68%	5.465.768	10.050.000	54,39%	11.930.718	8.580.000	139,05%
Претприемачки приход и приход од имот	15.276.683	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Такси и надоместоци	3.832.671	4.000.000	95,82%	3.634.960	4.500.000	80,78%	3.321.283	3.500.000	94,89%	2.004.294	4.000.000	50,11%	3.320.818	3.000.000	110,69%
Глоби, судски и адм. такси	4.145.182	6.085.000	68,12%	2.195.212	4.250.000	51,65%	1.864.509	2.050.000	90,95%	1.425.662	3.050.000	46,74%	1.816.480	2.580.000	70,41%
Административни такси и надоместоци	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Др. Владини услуги	60.000	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Др. неданочни приходи	4.748.986	10.000.000	47,49%	8.870.125	5.000.000	177,4%	2.355.761	2.500.000	94,23%	2.035.812	3.000.000	67,86%	6.793.420	3.000.000	226,45%
Капитални	54.712.930	322.000.000	16,99%	13.450.863	187.550.000	7,17%	10.499.506	15.205.000	69,05%	9.916.998	25.250.000	39,28%	13.257.520	16.300.000	81,33%

приходи															
Продажба на капитални средства	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Продажба на земјиште и нематеријални вложувања	54.712.930	322.000.000	16,99%	13.450.863	187.550.000	7,17%	10.499.506	15.205.000	69,05%	9.916.998	25.250.000	39,28%	13.257.520	16.300.000	81,33%
Трансфери и донации	26.626.796	61.324.000	43,42%	23.012.414	61.324.000	37,53%	270.437.699	310.267.164	87,16%	28.004.162	81.428.000	34,39%	28.169.133	46.488.000	60,59%
Трансфери и други нивоа на власт	26.013.251	61.324.000	42,42%	23.012.414	61.324.000	37,53%	269.998.191	310.267.164	87,02%	27.527.162	80.928.000	34,0%	28.088.133	46.488.000	60,42%
Донации од странство	613.545	0	100%	0	0	0	439.508	0	100%	477.000	500.000	95,4%	81.000	0	100%
РАСХОДИ	619.540.695	1.946.000.000	31,83%	409.806.456	1.389.085.000	29,50%	609.705.549	910.916.164	66,93%	360.038.224	746.362.000	48,24%	541.508.456	699.838.000	77,38%
Плати и надоместоци	72.595.114	92.899.000	78,14%	76.518.096	90.699.000	84,36%	72.051.760	76.531.000	94,15%	77.350.973	84.874.000	91,14%	80.653.809	89.024.000	80,60%
Резерви и недефинирани расходи	0	1.200.000	0	0	800.000	0	0	300.000	0	0	300.000	0	0	150.000	0%
Стоки и услуги	186.963.706	415.302.000	45,02%	159.899.449	379.117.000	42,18%	217.779.009	329.731.450	66,05%	162.530.893	319.184.000	50,92%	211.625.281	307.250.000	68,88%
Камати	9.028.077	11.000.000	82,07%	8.110.538	9.000.000	90,12%	7.240.555	8.000.000	90,51%	3.277.474	5.000.000	65,55%	5.915.657	6.000.000	98,59%
Субвенции и трансфери	78.607.234	129.300.000	60,79%	28.420.142	18.400.000	34,91%	39.007.110	66.441.496	58,71%	33.525.323	58.800.000	57,02%	58.274.837	69.010.000	84,44%
Социјални бенефиции	4.021.514	5.000.000	80,43%	3.810.736	4.600.000	82,84%	4.267.085	4.400.000	96,98%	5.438.604	7.400.000	73,49%	6.389.022	6.400.000	99,83%
Капитални расходи	253.966.341	1.272.799.000	19,95%	115.354.280	804.369.000	14,34%	250.616.955	401.512.218	62,42%	71.283.550	260.804.000	27,33%	148.007.781	191.304.000	77,37%
Отплата главница	14.358.709	16.000.000	87,02%	17.693.215	19.100.000	92,63%	18.743.075	24.000.000	78,1%	6.631.407	10.000.000	66,31%	30.642.069	30.700.000	99,81%

Извор: web страна на Општина Карпош www.karpos.gov.mk

Графикон: Структура на приходите на општинскиот буџет во 2018-2021 година

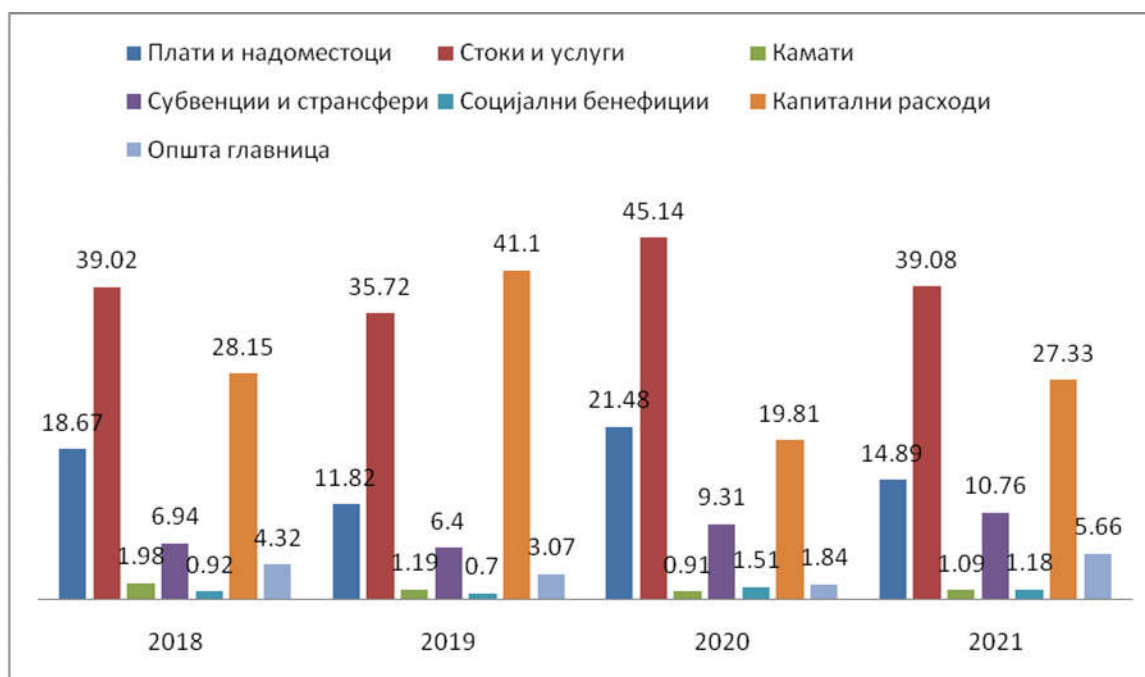

Табела 23. Структура на приходите и расходите на општинскиот буџет во 2018, 2019, 2020 и 2021 година

ОПИС	2017			2018			2019			2020			2021		
	Реализиран	Планиран	% на реализација	Реализиран	Планиран	% на реализација	Реализиран	Планиран	% на реализација	Реализиран	Планиран	% на реализација	Реализиран	Планиран	% на реализација
ВКУПНО	622.849.767	1.946.000.000	32%	409.806.456	1.389.085.000	29,5%	609.705.549	910.916.164	66,93%	360.038.224	746.362.000	48,24%	543.627.358	699.838.000	77,68%
Даночни приходи	513.446.519	1.542.591.000	33,28%	358.642.882	1.126.461.000	31,84%	321.226.791	577.394.000	55,63%	316.651.296	629.634.000	50,29%	490.269.987	628.470.000	78%
Данок на доход	12.970.432	15.050.000	86,18%	13.738.906	12.850.000	106,92%	15.406.954	14.120.000	109,11%	18.360.715	19.000.000	96,64%	16.820.960	20.860.000	80,64%
Данок на имот	164.923.650	219.050.000	75,29%	155.240.570	158.900.000	97,67%	171.277.304	146.700.000	116,75%	178.211.244	169.200.000	105,34%	224.645.617	197.900.000	113,51%
Даноци на специфични услуги	335.322.609	1.308.091.000	25,63%	189.419.197	954.311.000	19,85%	134.398.100	416.274.000	32,29%	120.002.263	441.134.000	27,2%	248.626.138	409.210.000	60,76%
Такси	229.828	400.000	57,46%	244.209	400.000	61,05%	144.433	300.000	48,14%	77.074	300.000	25,7%	177.272.	500.000	35,45%
Неданочни приходи	28.063.522	20.085.000	139,72%	14.700.297	13.750.000	106,91%	7.541.553	8.050.000	93,68%	5.465.768	10.050.000	54,39%	11.930.718	8.580.000	139,05%
Претприемачки приход и приход од имот	15.276.683	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Такси и надоместоци	3.832.671	4.000.000	95,82%	3.634.960	4.500.000	80,78%	3.321.283	3.500.000	94,89%	2.004.294	4.000.000	50,11%	3.320.818	3.000.000	110,69%
Глоби, судски и адм. такси	4.145.182	6.085.000	68,12%	2.195.212	4.250.000	51,65%	1.864.509	2.050.000	90,95%	1.425.662	3.050.000	46,74%	1.816.480	2.580.000	70,41%
Административни такси и надоместоци	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Др. Владини услуги	60.000	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Др. неданочни приходи	4.748.986	10.000.000	47,49%	8.870.125	5.000.000	177,4%	2.355.761	2.500.000	94,23%	2.035.812	3.000.000	67,86%	6.793.420	3.000.000	226,45%
Капитални	54.712.930	322.000.000	16,99%	13.450.863	187.550.000	7,17%	10.499.506	15.205.000	69,05%	9.916.998	25.250.000	39,28%	13.257.520	16.300.000	81,33%

приходи															
Продажба на капитални средства	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Продажба на земјиште и нематеријални вложувања	54.712.930	322.000.000	16,99%	13.450.863	187.550.000	7,17%	10.499.506	15.205.000	69,05%	9.916.998	25.250.000	39,28%	13.257.520	16.300.000	81,33%
Трансфери и донации	26.626.796	61.324.000	43,42%	23.012.414	61.324.000	37,53%	270.437.699	310.267.164	87,16%	28.004.162	81.428.000	34,39%	28.169.133	46.488.000	60,59%
Трансфери и други нивоа на власт	26.013.251	61.324.000	42,42%	23.012.414	61.324.000	37,53%	269.998.191	310.267.164	87,02%	27.527.162	80.928.000	34,0%	28.088.133	46.488.000	60,42%
Донации од странство	613.545	0	100%	0	0	0	439.508	0	100%	477.000	500.000	95,4%	81.000	0	100%
РАСХОДИ	619.540.695	1.946.000.000	31,83%	409.806.456	1.389.085.000	29,50%	609.705.549	910.916.164	66,93%	360.038.224	746.362.000	48,24%	541.508.456	699.838.000	77,38%
Плати и надоместоци	72.595.114	92.899.000	78,14%	76.518.096	90.699.000	84,36%	72.051.760	76.531.000	94,15%	77.350.973	84.874.000	91,14%	80.653.809	89.024.000	80,60%
Резерви и недефинирани расходи	0	1.200.000	0	0	800.000	0	0	300.000	0	0	300.000	0	0	150.000	0%
Стоки и услуги	186.963.706	415.302.000	45,02%	159.899.449	379.117.000	42,18%	217.779.009	329.731.450	66,05%	162.530.893	319.184.000	50,92%	211.625.281	307.250.000	68,88%
Камати	9.028.077	11.000.000	82,07%	8.110.538	9.000.000	90,12%	7.240.555	8.000.000	90,51%	3.277.474	5.000.000	65,55%	5.915.657	6.000.000	98,59%
Субвенции и трансфери	78.607.234	129.300.000	60,79%	28.420.142	18.400.000	34,91%	39.007.110	66.441.496	58,71%	33.525.323	58.800.000	57,02%	58.274.837	69.010.000	84,44%
Социјални бенефиции	4.021.514	5.000.000	80,43%	3.810.736	4.600.000	82,84%	4.267.085	4.400.000	96,98%	5.438.604	7.400.000	73,49%	6.389.022	6.400.000	99,83%
Капитални расходи	253.966.341	1.272.799.000	19,95%	115.354.280	804.369.000	14,34%	250.616.955	401.512.218	62,42%	71.283.550	260.804.000	27,33%	148.007.781	191.304.000	77,37%
Отплата главница	14.358.709	16.000.000	87,02%	17.693.215	19.100.000	92,63%	18.743.075	24.000.000	78,1%	6.631.407	10.000.000	66,31%	30.642.069	30.700.000	99,81%

Извор: web страна на Општина Карпош www.karpos.gov.mk

Структура на расходи во општинскиот буџет 2018/2021 година

Табела 24. Структура на приходи и расходи и индекс на пораст 2018/2021

ОПИС	2018		2021		Индекс 2021/2018
	Реализиран Буџет	Учество	Реализиран Буџет	Учество	
ВКУПНО	409.806.456	100%	543.627.358	100%	2021/2018
Даночни приходи	358.642.882	87,52%	490.269.987	90.19%	1.37
Данок на доход	13.738.906	3,35%	16.820.960	3.10%	1.22
Данок на имот	155.240.570	37,87%	224.645.617	41.34%	1.45
Даноци на специфични услуги	189.419.197	46,22%	248.626.138	45.75%	1.31
Такси	244.209	0,07%	177.272	0.03%	0.73
Неданочни приходи	14.700.297	3,59%	11.930.718	2.19%	0.11
Такси и надоместоци	3.634.960	0,89%	3.320.818	0.61%	0.91
Глоби, судски и адм.такси	2.195.212	0,54%	1.816.480	0.33%	0.83
Административни такси и надоместоци	0	0	0	0	0
Др. Владини услуги	0	0	0	0	0

Др.неданочни приходи	8.870.125	2,16%	6.793.420	1.25%	0.77
Капитални приходи	13.450.863	3,28%	13.257.520	2.44%	0.99
Продажба на капитални средства	0	0	0	0	0
Продажба на земјиште и нематеријални вложувања	13.450.863	3,28%	13.257.520	2.44%	0.99
Трансфери и донации	23.012.414	5,62%	28.169.133	5.18%	1.22
Трансфери и други нивоа на власт	23.012.414	5,62%	28.088.133	5.17%	1.22
Донации од странство	0	0	81.000	0.01%	0
РАСХОДИ	409.806.456	100%	541.509.456	100%	1.32
Плати и надоместоци	76.518.096	18,67%	80.653.809	14.89%	11.05
Резерви и недефинирани расходи	0	0	0	0	0
Стоки и услуги	159.899.449	39,02%	211.625.281	39.09%	1.32
Камати	8.110.538	1,98	5.915.657	1.09%	0.73
Субвенции и трансфери	28.420.142	6,94%	58.274.837	10.76%	2.05
Социјални бенефиции	3.810.736	0,92%	6.389.022	1.18%	1.68
Капитални расходи	115.354.280	28,15'	148.007.781	27.33%	1.28
Отплата главница	17.693.215	4,32%	30.642.069	5.66%	1.73

Извор: веб страна на Општина Карпош www.karpos.gov.mk

Во однос на трендовите во општинскиот буџет може да се заклучи следново:

- Постои позитивен тренд на зголемување на даночните приходи во однос на неданочните приходи што укажува на зголемена економска активност;
- Треба да се анализира трендот на намалување на учеството на владините трансфери за да се оцени како да се покрие евентуалниот недостиг на средства за пренесените надлежности на општината;
- Планираниот буџет е приближно ист со реализираниот буџет во последната година, што значи дека добро се предвидуваат приходите со трошоците и се тоа дава една успешна реализација и правилна насока на развој на општината без задолжувања.

1.5. Ставови на заинтересираните страни за насоките на локалниот развој

За согледување на мислењето на заинтересираните страни за идните насоки на општинскиот развој и за утврдување на Стратешките приоритети, се спроведе анкета со вработените во општинската администрација вклучувајќи ги и урбаните и руралните заедници, бизнис секторот, невладините организации како и Советниците од Советот на Општина Карпош за 2021– 2025 година.

Во продолжение се презентирани ставовите на заинтересираните страни групирани по области, за чие што спроведување ќе бидат задолжени надлежните сектори.

1.5.1 Анкета на релевантните актери на локалниот развој

Визија за општината

- ЗЕЛЕНА ГРАДИНА и ТУРИСТИЧКА ОАЗА на културен, еколошки, образовен, спортски и урбан туризам
- Зелена Општина – зелен Град кој континуирано ја штити и подобрува животната средина, одржливо ги користи природните ресурси и ги намалува негативните влијанија на човечките активности врз климата.
- Привлекување на интерес на домашните и странските инвеститори
- Отварање на нови индустриски капацитети од домашни и странски инвеститори, како можност за отварање на нови вработувања
- Економски развиена, урбана со добра инфраструктура која ќе понуди подобар животот на граѓаните, а со тоа ќе се намали иселувањето на младата популација.
- Општина со развиена зелена економија и зелени работни места преку отварање на нови алтернативни начини за производство на обновливи извори на енергија
- Општина која што ќе понуди еднакви можности на жените и мажите преку вмрежување со поголеми институции и здруженија (државни и меѓународни) кои работат проекти од областа на еднакви можности, родово буџетирање, заштита на жртви од семејно насилство, женско претприемништво и идентична можност при вклучување на пазарот на трудот.
- Модерна и дигитална Општина, која ќе биде пријатна и посакувана за живеење за младите.

Проблемите за остварување на визијата

- ❑ Законите кои ја опфаќаат регулативата на локалната самоуправа, во делот на финансирање на локалната самоуправа. Треба да се предвидат повеќе извори

на приходи на општините, поточно да се прошири нормативната рамка за поквалитетно финансирање на општините.

- ❑ Дефинирање на појасни односи општини и Град Скопје
- ❑ Отсуство на дефиниран стратешки концепт, координиран помеѓу општината, владата и инвеститорите (стопанството), доследно менаџиран и спроведуван
- ❑ Отсуство на поволности за нови инвестиции

ДЕТЕКТИРАНИ ПРОБЛЕМИ КОИ ШТО ВЛИЈААТ НА РАЗВОЈОТ НА ОПШТИНАТА

- Недостаток на паркинг места во одредени убрани заедници
- Преоптовареност на постоечки канализациони и атмосферски мрежи
- Неефикасен и неекономичен систем на улично осветлување
- Не усвојување на Урбанистички Планови
- Непостоење на индустриски економски зони во ГУП
- Слаба развиена свест на граѓаните во делот на екологијата и енергетската ефикасност
- Непостоење на соодветна стимулација за користење на обновливи извори на енергија во индивидуално и колективно домување
- Недостаток на капацитети во воспитно образовните институции
- Недоволно уредување и афирмација на планината Водно од делот на црквата Св. Пантелејмон
- Недоволна афирмација на туристичките локалитети и објекти од културно наследство во Општина Карпош
- Неискористување на школските дворови
- Слаба соработка и креативна мрежа помеѓу општината, бизнис секторот и НВО
- Отсуство на локална младинска стратегија и нивно вклучување во креирање на локални политики
- Отсуство на стручни лица во одредени сектори во општината
- Недостаток на културни домови, уредени спортски терени, базени во училиштата
- Зголемена младинската миграција, незаинтересираност и недоволна оспособеност за соодветни работни места на младите лица во државата, но и во Општина Карпош.
- Недоволно развиена инфраструктурата за спорт, рекреација и забава во општината, каде

значително недостасуваат компоненти за социјализација и размена на идеи помеѓу жителите.

Област: ЖИВОТНА СРЕДИНА И ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ:

1. Поволни субвенции за жителите за поставување на индивидуални соларни системи
2. Изградба на парк со подигнување на ново зеленило, нови клупи и корпи за отпадоци и фонтана во близина на УЗ Бардовци
3. Редовно одржување на сите детски игралишта
4. Уредување на дворот во ООУ "Вера Циривири Трена"
5. Поставување на хибридни фотоволтаични панели на јавни објекти во надлежност на општината за користење на енергијата во самите објекти, напојување со електрична енергија на уличното осветлување, како и за продажба
6. Изградба на енергетско ефикасни објекти кои се под ингеренции на Општина Карпош
  - ЈУОДГ Пролет, матичен објект – ул.Миле Поп Јорданов бр.74 – УЗ Владо Тасевски
  - ЈУОДГ Мајски Цвет, клон Тафталице – ул.Римска бр.26 - УЗ Владо Тасевски
  - ЈУОДГ Мајски Цвет, матичен објект Тафталице 2 – ул.Женевска бр.4 – УЗ Тафталице
  - ЈУОДГ Орце Николов, матичен објект Карпош 3 – ул.Карпошево Востани бр.1 – УЗ Карпош 3
  - ЈУОДГ Орце Николов, клон Карпош 4 – ул.Разловечко Востание бр.20 – УЗ Карпош 4
  - ЈУОДГ Распеана Младост, матичен објект Карпош 1 – ул.Руѓер Бошковиќ бр.6 –УЗ Карпош 1
7. Реконструкција на постоечките фасади во енергетско ефикасни на територија на Општина Карпош преку субвенцирање или целосно покривање на средствата
8. Поставување на контејнери за кабаст отпад
9. Уредување на летниковецот со шаховски табли и друг вид на урбана опрема пред УЗ Карпош – 2
10. Поставување на пунктови за изнајмување на велосипеди
11. Развој на мрежа на електрични полначи за автомобили, електрични тротинети и велосипеди
12. Уредување на кејот на река Вардар со нови содржини и украсно зеленило
13. Изградба на нов парк на ул. Илиндеска во У.З Карпош 4
14. Поставување на соларни полначи за смарт телефони на кејот на река Вардар

15. Изградба на фотоволтаични паркинзи
16. Поставување на пунктови за селекција на отпад во близина на секоја зграда
17. Поставување на вендинг машини за селекција на отпад на одредени локации
18. Поставување на детски игралишта во детските градинки и училишта
19. Развој и поддршка на граѓаните за изградба на сопствени системи за електрична енергија
20. Уредување на дворовите во училиштата и градинките (урбана опрема, хортикултурно уредување)
21. Мониторинг и управување со електрична и топлинска енергија во општината
22. Замена на сите улични светилки со лед светилки заради значително подобрување на јавното осветлување, но и значителни заштеди на буџетот
23. Гасификација на Општина Карпош
24. Едуцирање на најмладата популација и пошироката јавност за селекција на отпад, обновливи извори на енергија и мерки за енергетска ефикасност и рационално користење на ресурсите
25. Мали модуларни системи за греење и ладење со ОИЕ (обновливи извори на енергија)
26. Поставување на улично осветлување на улицата од Бардовци до Качанички пат
27. Чистење на одводните канали во урбаната заедница ПБК
28. Да се направи испитување на поставување системи за производство на струја на ветер (ветерници на планината Водно)
29. Помош преку субвенции и поволни кредити за промена на кровови прозори и фасади на граѓаните кои живеат во индивидуални куќи
30. Помош преку субвенции и поволни кредити за промена на кровови прозори и фасади на граѓаните кои живеат во колективни објекти за домување
31. Поставување на подземни контејнери за собирање на отпад во сите урбани заедници
32. Расчистување на канал за отпадни води над германска амбасада и негово затварање
33. Поставување на нови детски игралишта
34. Користење на листовите што се собираат од парковите за правење на хумус

35. Подигање на ново зеленило секаде каде што има услови за озеленување
36. Кадровско доекипирање и оспособување на секторот (електро инженер и нов машински инженер).
37. Креирање на енергетски задруги и ЕСКО модели
38. Субвенции или поттикнување на инвеститорите за изградба на зелени кровови на резиденцијални и индивидуални објекти
39. Поголема соработка со граѓанските здруженија во реализација на поголем број на проекти од областа на енергетската ефикасност, климатските промени и животната средина
40. Да се развие СЕКАП - Одржлив енергетски и климатски акционен план
41. Користење на ЕМТ алатка (оценка за енергетска ефикасност) за селекција на можни партнер општини за спроведување на заеднички енергетски и развојни проекти
42. Спроведување на енергетски контроли во приватниот и јавниот сектор
43. Отварање на информативни центри и промотивни кампањи за одржливо греење и ладење
44. Поставување на компостери до зелените пазари, големите маркети, детските градинки и основни училишта со цел компостирање на остатокот на овошјето, зеленчукот и останатата храна. Компостот да го користат земјоделците во Карпош, како и општината за одржување на зеленилото
45. Правилник за изнајмување на покриви на куќи /згради за поставување на соларни панели – технологија која допрва ќе станува поактуелна, а почетната инвестиција (кровот) е веќе направен. Доколку општината се модернизира во овој дел и дозволи слободно изнајмување на крововите за поставување на соларни панели, значително би се подобрила економијата на цела општина, а целиот проект финално може да резултира со изградба на првата е-бензинска во државата од мал обем, каде би се полнеле тротинети, велосипеди, мопеди и полесни автомобили
46. Модерни системи за менаџирање со отпад- електронски контролирани контејнери кои во секој момент го даваат нивото на пополнетост и волуменот и типот на отпад. Евтино решение кое ќе ги оптимизира комуналните претпријатија и значително ќе ги намали трошоците за нафта, превозни средства и жива сила, ќе го намали загадувањето и ќе се намали гужвата предизвикана од комуналните камиони.

47.	Набавка на тротинети наменети за општинската администрација како ефикасна замена во летниот период наместо користење на автомобилите за вршење на службени работи
48.	Воведување на систем за изнајмување на тротинети преку поставување на пунктови низ општината за изнајмување од страна на граѓаните
49.	Поставување на модерна урбана опрема со соларни полначи
50.	Редовно одржување на урбаната опрема

Област: КОМУНАЛНИ РАБОТИ:

1. Проширување на патот од Злокуќани кон Бардовци со планирана велосипедска патека
2. Санација на постоечката водоводна мрежа во општината
3. Воведување на паркинг зони, изградба на катни гаражи и вело патеки на територијата на Општина Карпош (проритетни - за катни гаражи Карпош 2 и Карпош 3, Влае 2; вело патеки ул.Париска, ул.Лондонска, ул.Љубљанска, ул.Манапо, ул.Орце Николов, ул.Брадфордска, ул.Скупи; патот кон Горно Нерези до Етно село, во соработка со ЈП Градски Паркинг Скопје реализација на паркинг зони)
4. Реконструкција на улица Скупи заради нејзино константно уништување од тешки моторни возила со услов за нејзино проширување
5. Проширување на ул.Илинденска во Карпош 4 на потегот кон ул.Никола Парапунов за непречено движење на возилата и жителите
6. Асфалтирање на улицата која води од Бардовци кон Качанички пат
7. Поплочување на улица 2,6,8 и 14 во УЗ Бардовци
8. Изградба на нова водоводна и канализациона мрежа во Момин поток
9. Изградба на канализациона мрежа на улица 2 покрај другата како и на улица 1687
10. Зголемување на притисокот на вода во високите зони во населбите Жданец и Трнодол во УЗ Пецо Божиновски Кочо
11. Поставување на нова фекална канализација на ул: Ловкенска бр.4
12. Решавање на паркингот кај Веро на ул. ЊУ Делхиска со поставување рампи
13. Реконструкција на постоечката фекално канализациона мрежа на ул. 7 и Скупи бр.12
14. Изградба на детска градинка во УЗ Злокуќани
15. Изградба на катна гаража во делот кај Маврово механизација

16. Решавање на проблемот на ул.Иван Цанкар преку проширување на улицата или отстранување на возилата паркирани на самата улица или пренамена во еднонасочна улица.
17. Набавка на багери кои би можеле да се користат во случај на поплави, а со тоа и да се санираат штетите од поплавувањето
18. Изградба на мост кој ќе ги поврзува Карпош 4 со Злокуќани преку ул.Љубљанска
19. Реконструкција на сите плочници во трговските центри во Општина Карпош
20. Реконструкција на сите дотраени пешачки патеки и велосипедски патеки
21. Изградба на пешачки постови на покритичните места на Бул. Партизански одреди
22. Конечно пуштање во употреба на новата општинската зграда
23. Проширување на патеката за ролери и велосипеди на кеј на река Вардар
24. Изградба на трим патека на кеј на река Вардар
25. Изградба на смарт гаражи за велосипеди
26. Изградба на велосипедска патека на пат кон с.Горно Нерези
27. Изградба на нова велосипедска патека на патот од Злокуќани кон Бардовци
28. Бележење на нови пешачки патеки на планината Водно во делот на св.Пантелејмон

Област: СОЦИЈАЛА, ОБРАЗОВАНИЕ, СПОРТ и КУЛТУРА :

1. Изградба на ново основно училиште во населба Злокуќани, Нерези и Влае 1
2. Изградба на градинка во Злокуќани
3. Изградба на нова детска градинка во Тафталиџе 1, Влае 2 и Злокуќани
4. Реновирање на детската градинка Пролет во Влае 1, Мајски цвет во Владо Тасевски, како и Распеана младост во Карпош 1 преку проширување на капацитетот за згрижување на поголем број на деца
5. Изградба на спортска сала Партизан
6. Изградба на нови тениски терени во основните училишта
7. Реконструкција на сите спортски игралишта во основните училишта
8. Организирање на спортски манифестации од врвен европски и светски квалитет
9. Враќање на шаховскиот турнир во организација на Општина Карпош
10. Организирање на меѓународен натпревар за скејтери
11. Организирање на домашни и европски натпревари на Адреналинскиот парк
12. Изградба на нови спортски терени на кејот на река Вардар
13. Отварање на пензионерски домови во сите урбани заедници
14. Планирање на пешачки патеки планирани за лица со посебни потреби
15. Отварање на дневни центри за лица со посебни потреби

16. Културни домови за глума, фолклор и ликовна уметност
17. Зголемување на бројот на градинки со цел згрижување на деца со тоа што ќе се реши проблемот на долго месечно чекање за прием на деца
18. Зголемување на капацитетот на постоечките детски градинки преку надградба или доградба зависно од можностите и проектите
19. Инклузија на деца од предшколска возраст од ромската популација
20. Формирање на канцеларии за помош на постарите лица и лица со инвалидитет
21. Повторно ставање во функција на хумани патроли
22. Поддршка и отварање на нови спортски школи
23. Опременување на училиштата со нови нагледни средства и проектни активности
24. Постапување на смарт табли во секое училиште
25. Доделување на стипендии за талентирани ученици
26. Доделување на спортски стипендии
27. Финансирање на училишно спортски клубови
28. Повторно организирање на училишни спортски лиги
29. Отварање на кретивен центар за млади лица и талентирани ученици
30. Финансирање на надарени и талентирани ученици при учество во меѓународни натпревари
31. Вклучување на училиштата во поголем број на Еразмус проекти
32. Примена на разни форми на мотивирање на наставниот кадар
33. Отварање на канцеларија за давање бесплатни правни совети
34. Помош на самохрани мајки и жртви од семејно насилство
35. Организирање на поголем број културно уметнички настани
36. Отварање на поголем број на спортски зони
37. Реконструкција на сите културни локалитети во Карпош
38. Организирање на фолклорни манифестации
39. Заживување на Културно лето Карпош
40. Користење на огранска храна во градинките и училиштата во Општина Карпош и тоа од обработливите поседе низ општината
41. Отварање на Олимписко тренинг село – СКС Карпош. Како еден од најистакнатите симболи на Општина Карпош има огромен потенцијал, препознаен од врвни светски качувачки експети да прерасне во Олимписки тренинг центар. Тоа значи дека и до 6 месеци во годината, Карпош би бил посакувана дестинација на најдобрите качувачи од Европа, кои се стремат да настапуваат во Европската лига. Станува збор за бројка од околу 60.000-80.000 качувачи на возраст до 40 години, кои поддржани од различни спонзори (веќе постоечки договори) се обврзани што повеќе да патуваат и да пробуваат различни платформи за качување.

42. Изградба на модуларни населби составени од монтажни куќи, наменети за млади - со тоа ќе им се помогне на младите лица преку кредит или плаќање на помали комуналии да купат свој дом

Област: УРБАНИЗАМ:

1. Проширување на урбанистичкиот план во руралната заедница Бардовци
2. Да се врати во функција постоечкиот ДУП сс. 3-01.10 градски четврт од 2016 кој во моментов не е во функција
3. Ефикасно решавање на легализација на диво изградени објекти кои се изградени пред донесување на Законот за легализација од 2011 година кои припаѓаат во делот на локалитетот Скупи
4. Носење на нов важечки ДУП во УЗ КЈП
5. Донесување на нови ДУП-ви
6. Мапирање на нови слободни парцели за привлекување на нови бизнис инвестиции

Област: ЛОКАЛЕН ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

1. Помош, субвенционирање и намалување на комуналии при отварање на нови бизниси
2. Обука на млади лица за отварање на нови бизниси
3. Отварање на модерна индустриска зона во Момин Поток со соодветна инфраструктура
4. Развој на циркуларната економија, преку развој на бизниси за искористување и ре-упореба на сите сировини и отпадни материјали.
5. Субвенционирање на фирми кои ќе вработат жители на Карпош
6. Отварање на индустриска зона со поволности за фирмите
7. Давање помош при самовработување на млади лица
8. Поддршка на иновативни проекти
9. Поддршка при отварање на старт-ап бизниси од ИТ секторот
10. Поголема соработка со НВО и бизнис секторот во реализација на проекти за зголемување на локалниот економски развој
11. Отварање на повеќе бизнис центри за млади, вработување на млади лица и овозможување на пракса во текот на студирањето
12. Збратимување со општини од земји членки во Европска унија

13. Поголема соработка меѓу општината и Градот Скопје
14. Промоција и поддршка на постојните бизниси преку нивна промоција со збратимени општини
15. Обновување на брошурите за промоција на туристичките локалитети.
16. Учество на саеми за промоција на туристичките локалитети.
17. Организирање на туристички екскурзии на децата од основните училишта со цел запознавање со културното и историското наследство во општината.
18. Постапување на туристички знаци и патокази.
19. Организирање на манифестации за поддршка на старите занаети.
20. Обука на млади лица за полесен пристап кон вработување.
21. Доквалификација на млади лица и самохрани мајки.
22. Обука за вработување на лицата од ромска популација.
23. Субвенционирање на одредени професии за млади жители (програмер, пилот, готвач и сл).
24. Поттикнување на младите при одгледување на органски земјоделски производи.
25. Овозможување на практични обуки на млади лица во државни и приватни институции.
26. Вработување на млади кадри преку соработка со образовните институции и бизнис секторот.
27. Посредување при вработување на млади лица со фирмите кој се на територија на Општина Карпош.
28. Воведување на посебни стимулации за млади припремачи.
29. Обука за професионално усовршување на вработените.
30. Студиски посети на вработените со цел стекнување и размена на искуство.
31. Формирања на тимови за поголема искористеност на странски фондови.
32. Активирање на соработката со збратимените општини со цел поголемо взаемно вклучување во поднесување на проекти.
33. Мапирање на сите туристички локалитети за печатење на мапа за општината.
34. Издавање на годишни брошури за организирање на културни настани и манифестации кој се организираат во општината.
35. Промоција на туристичките локалитети преку издавање на брошури и нивна дистрибуција.
36. Постапување на смарт табли за информација на туристите.
37. Отварање на туристичко инфо биро.
38. Давање на стручни совети и помош на земјоделците при пополнување на апликации за добивање на финансиски средства од ИПАРД и други видови на фондови.

39. Поттикнување на земјоделците да преминат во органско производство преку нивно субвенционирање и истите земјоделски производи да се искористат како локална органска храна во градинките и училиштата во Општина Карпош.
40. Поддршка на земјоделците за применување во производство на органски производи
41. Развој на селски туризам преку стимулирање на домаќинствата за организирање на изложби на ракотворби, традиционален ручек преку нивно вметнување во туристичките брошури
42. Младински канцеларии: со working space е модерен концепт, кој сеуште се развива ширум светот, а претставува урбан простор (зграда, сала, куќа) каде се направени поголем број на канцеларии кои по релативно ниски цени се изнајмуваат на дигитални номади и фриленсери. Со ова, им се помага на огромниот број на ваков профил луѓе да се организираат во делот на работата, а истите би биле понатаму корисници на поголем дел од содржините што ќе се нудат околу овие канцеларии (велосипеди за изнајмување, тротинети и слично)
43. Примена на субвенционирано вработување - во делот на ненаменските средства, доколку постои законска можност општината да донесе правилник за субвенционирање на одредени професии, правилник со што ќе се обезбедат средства за млади жители на Општина Карпош да успеат во остварување на својот сон да се занимаваат со одредена професија. Во таа насока би се субвенционирале курсеви за: Програмер или креатор на апликации
- Пилот- по примерот на западни земји, доколку Општина Карпош годишно финансира двајца жители за стекнување на пилотска дозвола, што чини 14.000 евра (по пилот), годишен поврат на инвестицијата која може да биде и вид на кредит би бил околу 40.000 евра, ако се земат во предвид платите на секој млад пилот во било која компанија. Со ова се води до директно подобрена економија на општината преку своите граѓани.
- Готвач – потребата и дефицитот од овој тип на вработени е огромен, а интересот мал, додека невработеноста се зголемува псотојано. Со субвенции за стекнување на основно и напредно познавање на овој тип работа, општината директно ќе допринесе за подобрување на личната економијата.

Област ИТ:

1. Дигитализација на општината
2. Полесен пристап при поднесување на барања и добивања на одобренија

2. Анализа на опкружувањето и нејзино влијание врз локалната самоуправа

2.1. Пошироко опкружување -ПЕСТЛЕ анализа

Со цел ефикасно и навремено да се предвидат промените на опкружувањето, Општина Карпош мора да ги разбере и предвиди внатрешните и надворешните услови. Овој дел на скенирање на опкружувањето е исто така познато како PEST анализа, што всушност е кратенка од Политички, Економски, Социо-културни и Технолошки фактори.

Карактеристични фактори кои влијаат врз Општина Карпош се:

Политички фактори

- ❖ Децентрализација - продолжува имплементацијата на акцискиот план за следење на децентрализацијата и јакнење на капацитетот на општините за остварување на законските надлежности. Општина Карпош успешно ги комплетираше фазите од децентрализацијата и претстои период на јакнење на капацитетот на администрацијата за остварување на превземените надлежности.
- ❖ “Позициски – опозициски ” статус во Владата и Градот Скопје – анализирајќи ја моменталната состојба, политичката определеност на парламентарната власт е спротивна од политичката определба на Градот Скопје и повеќето општини од скопскиот плански регион. Сето тоа придонесува политички судири при носење на локални политики, владини политики, како и недостаток во поддршка при реализација на локални проекти од стратешки карактер. Слабата локална и владина комуникација придонесува за немање на заедничка визија и насоки за иден развој на локалните самоуправи и државата генерално.

- ❖ Евроинтеграции - Република Македонија како земја кандидат за влез во ЕУ превзема чекори и реформи, кои ќе се рефлектираат и врз општините кои исто така ќе мораат да преземат дел од обврските за постигнување на зацртаната цел.
- ❖ Безбедност и стабилност на државата/регионот – Генералната нестабилност на Европа погодена од последните случувања и дестабилизацијата која резултираше со воениот конфликт во Република Украина и Република Русија влијаеше со политичка неизвесност и дестабилизација и во нашата земја. Исто тука, не треба да се заборава и Ковид пандемијата која не само што направи дестабилизација на нашата држава, вклучувајќи го стопанството, образованието, здравството, исто така ги погоди на помал или поголем начин сите земји од светот и направи дестабилизација на целата светска економија.

Економски фактори

- ❑ Странски директни инвестиции (СДИ) - Ако политиката на владата е насочена кон привлекување на странски директни инвестиции тоа ќе влијае и за поголеми инвестиции во општината. Но, Општина Карпош со зголемените надлежности кои произлегуваат од процесот на децентрализација, сега има можност за самостојно привлекување и стимулирање на странски директни инвестиции, преку директни контакти и заложби за нивно привлекување.
- ❑ Стабилност на макроекономската политика - Стапката на инфлација, стабилноста на курсот на денарот и многу други макроекономски фактори имаат големо влијание врз бизнис климата, како на централно така и на локално ниво.
- ❑ Трошоци за водење бизнис - Многу е важно општината да ги намали овие трошоци и одвои повеќе средства за стимулирање на бизнисот. Исто така, општината треба да обезбеди и понуди погодни услови, намалување на процедурите за започнување на нови бизниси, како и ефикасно да го имплементира едно шалтерскиот систем (“one stop shop”). Она што се јавува како позитивно е дека Општина Карпош веќе го има ставено во употреба едно шалтерскиот систем и ги има поедноставено процедурите за водење на потребните документи.
- ❑ Собирање на даноци и такси - Централната и локалната власт треба да најдат начин за да ја зголемат ефикасноста во собирањето на разни такси од граѓаните. Станува збор за финансирање на општината од граѓаните преку следните давачки: данок на имот, данок на промет на недвижности и права, данок на наследство и подарок, персонален данок на доход, данок од додадена вредност, такси за истакнување на фирми, такса за користење на улици и патишта, такса за јавно осветлување и други видови на даноци и такси. Успешноста на овој процес зависи и од довербата што граѓаните ја имаат во локалната власт. Општина Карпош е една од водечките општини во собирање на овој тип на даноци и истите учествуваат во општинскиот буџет со значително висок процент.

Социо-културни фактори

- Доверба во власта – Општинското раководство треба да води политика на професионално работење и да биде поактивна и потранспарентна во делот на услугите кои што ги нуди. Исто така, треба да оди кон што е можно поголемо вклучување на граѓаните во процесот на градење на политиката за добро општинско работење. Општина Карпош посветено работи во овој дел што резултираше со искачување на врвот на најтранспарентни државни институции во последните две години и доби многу признанија како најтранспарентна општина на ниво на државата.
- Слаба грижа за опкружувањето на граѓаните - Грижата на граѓаните во врска со здравјето и чистата околина е на многу ниско ниво. Не би ги елаборирале причините за ваквата состојба, но воведувањето на подобра и поактивна едукација (започнувајќи од најмладите), како и постојаното и доследно воведување на санкции врз граѓаните и стопанскиот сектор кои ја загадуваат околината и природата, со сигурност ќе дадат резултат. Резултатите ќе бидат поуспешни ако се имплементираат двете активности истовремено, без давање приоритет на една од нив.
- Граѓанско учество - Инволвирањето на заедницата може да помогне општинското раководство да работи со доза на “здрава критика”. Постојат голем број на бенефити кои може да се добијат доколку се зголеми учеството на јавноста во работењето на општината. Довербата која ќе ја стекне општината од граѓаните е најголема од сите придобивки.

Технолошки фактори

- Дигитализација или Е-влада – Е-влада е „усвоен наслов“ на информациската и комуникациската технологија на владини и јавни агенции и го трансформира начинот на кој институциите комуницираат со граѓаните. Неговата употреба ветува зголемување на ефикасноста и ефективноста на институциите и радикално го менува нивниот однос спрема јавноста. Напредокот во комуникацијата и користењето на технологијата игра главна улога во зголемувањето на животниот стандард и им дава поголема моќ на луѓето да добијат пристап до сите активности, но и да ги разберат системите кои им се достапни.

2.2. СВОТ АНАЛИЗА на единицата на локална самоуправа

СВОТ анализата се однесува само на локалната самоуправа и администрација и служи за дефинирање на компаративните и конкурентските предности за следниот петгодишен период.

<i>Позитивно влијание</i>	<i>Негативно влијание</i>
---------------------------	---------------------------

Внатрешни фактори	<p>Strengths- Јаки Страни</p> <ul style="list-style-type: none"> • Транспарентност: Според центарот за граѓански комуникации, фондацијата Fridrih Ebert, Општина Карпош ја оцени како 100 % транспарентна за 2021/2022 година <ul style="list-style-type: none"> ➤ двонасочна комуникација со граѓаните преку facebook и instagram, ➤ воведување на мобилна апликација М – заедница, ➤ на веб страната на Општина Карпош постојано се објавуваат сите финансиски податоци, одлуки од седници на советот, дневни активности и сл. • Имиџ на успешност - Добиени награди и признанија дома и во странство • Амбициозно раководство (изборна програма и предложени и реализирани проекти) • Искусна и обучена администрација (континуирана обука) • Голем опфат на граѓаните во годишните активности (контакти, проекти, настани, средби); • ИТ опременост и ИСО стандард во работењето 	<p>Weaknesses- Слаби страни</p> <ul style="list-style-type: none"> • Недостаток на сопствена иницијатива функционира по системот "top-down" менаџирање со организацијата • Финансиска нестабилност - големи осцилации во реализација на приходите, ограниченост во креирање на висината на буџетот • Недоволно искористување на можностите за соработка (мал број идеи за проекти со збратимени општини, земји членки на ЕУ) • Недоволна искористеност на потенцијалот на НВО во општината (мал број на заеднички проекти и мал опфат на граѓаните преку НВО) • Недостаток на стручна администрација во одредени сектори (ниските плати, не атрактивни за одредени професии) • Дисперзираност на секторите и вработените на различни локации • Слаба соработка на советниците од Советот на Општина Карпош и администрацијата
-------------------	---	---

Надворешни фактори	• Opportunities- Согледани Можности	Threats- Согледани Закани/Ризици
	<ul style="list-style-type: none"> • Засилена поддршка од страна на ЕУ за проекти во областа на животната средина и екологија (искористување на обновливи извори на енергија, изградба на енергетско ефикасни објекти и сл.) • Искористување на историските, културните и спортските локалитети за развој на туризмот и привлекување на странски и домашни туристи • Можност за имплементација на меѓуопштински проекти со цел искористување на заедничкиот потенцијал • Вклучување на основните училишта во еразмус програмите со цел подобрување на образовниот процес преку размена на искуства • Развиена инфраструктурна мрежа со цел привлекување на странски инвестиции 	<ul style="list-style-type: none"> • Перцепција за нестабилност во светот и во регионот • Конкурентноста на другите општини, со посебен акцент на руралните општини • Нестабилни економски услови • Можност за повторно ескалирање на пандемијата, светската криза и дестабилизација на државата • Ризик од предвремени избори на државно ниво

Врз основа на СВОТ анализата стратешкиот пристап ќе биде искористување на силните страни на општинската администрација за да се пресретнат можностите што се нудат во опкружувањето.

<i>Можности</i>	<i>Јаки страни</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Засилена поддршка од страна на ЕУ за проекти во областа на животната средина и екологија (искористување на обновливи извори на енергија, изграба на енергетско ефикасни објекти и сл.) • Искористување на историските, културните и спортските локалитети за развој на туризмот и привлекување на странски и домашни туристи • Можност за имплементација на 	<ul style="list-style-type: none"> • Транспарентност: Според центарот за граѓански комуникации, фондацијата Fridrih Ebert, Општина Карпош ја оцени како 100 % транспарентна за 2021/2022 година <ul style="list-style-type: none"> - двонасочна комуникација со граѓаните преку facebook и instagram, - воведување на мобилна апликација М – заедница, - на веб страната на Општина Карпош постојано се објавуваат

<p>меѓуопштински проекти со цел искористување на заедничките потенцијали</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вклучување на Основните училишта во еразмус програмите со цел подобрување на образовниот процес преку размена на искуства • Развиена инфраструктурна мрежа со цел на привлекување на странски инвестиции 	<p>сите финансиски податоци, одлуки од седници на советот, дневни сктивности и сл.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Имиџ на успешност- Добиени награди и признанија дома и во странство • Амбициозно раководство (изборна програма и предложени и реализирани проекти) • Искусна и обучена администрација (континуирана обука) • Голем опфат на граѓаните во годишните активности (контакти, проекти, настани, средби и сл) • ИТ опременост и ИСО стандард во работењето
--	---

2.3. Други нивоа на власт и институции во опкружувањето

2.3.1. Град Скопје

Град Скопје има надлежности за локалниот економски развој и во рамки на овие надлежности Стратегиски документи:

- Стратегија за локален економски развој со акционен план за период 2022 – 2025 година; Стратегија за малите и средните претпријатија и претприемништво на Град Скопје со акционен план за период од 2022 – 2025 година; Стратегија за развој на туризмот 2020 - 2023; изработка на Стратешки план на Град Скопје за 2023 – 2025 година, активна Стратегија за развој на занаетчиство.
- Програми за развој на комуналната и сообраќајната инфраструктура, годишни програми за енергетска ефикасност и подобрување на животната средина, како и годишни програми на сите Сектори и одделенија кои се формирани по Актот за систематизација.

Во подготовка на Стратешкиот план на Град Скопје, активно учество имаше администрацијата од сите општини во Град Скопје. Општина Карпош даде свои предлози и идеи, а најголемо учество во стратешките документи имаат инфраструктурните проекти.

2.3.2. Центар за развој на Скопски плански регион

Центарот за развој на Скопски плански регион¹ донесува стратегии, програми и проекти поврзани со економскиот развој.

- ❖ Акциониот план на Скопски плански регион опфаќа 4 Стратешки области и приоритети за развој на регионот :
  1. Стратешка цел – подобрена активност и конкурентност на регионот преку поттикнување и развој на МСП, носечките индустрии и развој на модерната инфраструктура со вкупно 7 приоритети и 19 конкретни активности
  2. Стратешка цел – развиен човечки капитал кои одговара на потребите на пазарот на труд, обезбеден повисок степен на родова еднаквост и подобрена социјална и здравствена заштита. Оваа цел е поделена на 4 приоритети и 11 конкретни активности.
  3. Стратешка цел – подобрен квалитет на животната средина во Скопскиот регион со дефинирани 5 приоритети и 15 конкретни активности.
  4. Стратешка цел – одржливо користење на природното и културното наследство во функција на туризмот со дефинирани 3 приоритети и 10 конкретни активности.

Во голем дел од конкретните активности, Општина Карпош се јавува или како лидер или како партнер за реализација на предложените активности и се очекува истите да бидат реализирани во следниот период. Акцискиот план се донесува секоја година и е дел од Програмата за развој на Скопскиот плански регион за 2021 – 2026 година.

2.3.3. Влада на Република Северна Македонија

Владата на Република Северна Македонија² го планира и управува економскиот развој на општините преку своите дефинирани стратешки приоритети:

- Обезбедување забрзан економски раст, повисок животен стандард и квалитет на живот на граѓаните
- Справување со светската пандемија предизвикана од корона вирусот Ковид – 19
- Водење на пристапни преговори со европската унија

---

¹ <http://skopjeregion.gov.mk/>

² <http://vlada.mk/>

- Владеење на правото, независност на правосудството, доследна и неселективна борба против криминалот и корупцијата со широка и обврзувачка транспарнтност
- Квалитетно образование достапно за сите согласно побарувачката на пазарот на труд
- Модерна и ефикасна јавна администрација базирана на дигитализација која обезбедува квалитетни и брзи услуги за граѓаните и деловните субјекти
- Целосно спроведување на охридскиот рамковен договор и градење на граѓанска држава со етничка и социјална кохезија врз принципите на меѓусебно толеранција и почитување
- Заштита на животната средина, зелен развој, намалување на аеро загадување и влијание на климатските промени

Владата на Република Северна Македонија и Министерствата подготвуваат голем број на Стратегии се со цел да бидат дел од стратешките приоритети на општините.

Голем дел од овие стратешки приоритети се и приоритети на Општина Карпош, посебно оние кои го опфаќаат нејзиниот делокруг на работење.

2.3.4. Меѓународни организации

Меѓународните организации го поддржуваат развојот на Република Северна Македонија преку билатерална и мултирателна помош³, фокусирани на национално, регионално и на европско ниво.

Општина Карпош е и ќе биде насочена кон подготовка на капитални и стратешки проекти за општината како и градење на цврста соработка со меѓународните организации се со цел обезбедување на финансиска, техничка и друг вид на институционална помош, не само од страна на Европската Унија туку и од други меѓународни организации.

---

³ <http://www.sep.gov.mk/>

3. Фактори на економскиот развој

Економски развој генерално се однесува на одржливи и усогласени акции на креаторите на политиките на заедниците, со кои се промовира животниот стандард и економската благосостојба на одредена област или територија.

Економскиот развој, исто така може да се однесува на квантитативните и квалитативните промени во економијата. Таквите активности може да вклучат повеќе области, вклучувајќи развој на човечкиот капитал, клучната инфраструктура, регионалната конкурентност, одржливост на животната средина, социјална инклузија, здравје, безбедност, образование и други иницијативи.

Економскиот развој се разликува од економскиот раст. Додека економскиот развој е напор да се интервенира со политики кои имаат цел - подобра економска и социјална благосостојба на луѓето, економскиот раст е поврзан со продуктивноста на пазарот и со порастот на БДП. Затоа економскиот раст е еден аспект на процесот на економски развој.

Факторите на локалниот економски развој се групираат во три подрачја⁴:

1) Стабилност и предвидливост

- ❖ Институциите да генерираат динамичка стабилност
- ❖ Поделба на надлежности помеѓу приватен, граѓански и јавен сектор
- ❖ Обезбедување инфраструктура, (комунална, сообраќајна, комуникациска, енергетска) вклучувајќи и човечки вештини и компетенции
- ❖ Успешен менаџмент на вкупната економска стабилност

2) Конкуренција (натпревар) и раководење со промени

- Постојано следење и управување со промените за развиен, динамичен, флексибилен и иновативен приватен сектор
- Понуда на квалификувана работна сила и развиен пазар на труд
- Поволно бизнис-опкружување со лесен пристап до: информации и знаење; систем на континуирано учење; пазари; финансии; квалитетни јавни услуги
- Куповна моќ на граѓаните, доверба и штедење

---

⁴ Факторите на кои општината може да влијае се напишани со болд и италики букви

3) Социјална инклузија

- Локално лидерство за поттикнување на заедништво и толеранција
- Пристап до политичко претставување на различни категории на граѓани
- Еднаквост на сите пред законите
- Пристап до образование
- Пристап до работа
- Пристап до јавните добра и услуги

4. Мисија и визија

4.1. Мисија

Посветеност кон креирање и достигнување на потребите за забрзан локален развој на Општина Карпош преку:

- Вклучување на органите на локалната самоуправа, јавните претпријатија, јавните институции, приватниот и граѓанскиот сектор, невладиниот сектор и меѓународната заедница, и
- Континуирано обучување и подготовка на органите на локалната самоуправа, јавните претпријатија и јавните установи за испорака на висококвалитетни стандардизирани услуги ориентирани кон бизнисот и граѓаните.

Вработените во Општина Карпош ќе креираат и ќе ја поддржат партиципативната атмосфера преку вклучување на граѓани и останати учесници во работењето на општината.

Општината ќе создаде таква политика која ќе биде точна и прецизна според барањата во имплементирање и евалуација на јавната политика.

4.2. Визија

Општина Карпош ќе биде место каде сите граѓани без разлика на пол, возраст или религија ќе ги најдат своите можности и ќе го искористат својот потенцијал.

Општина на граѓаните во која има надеж, достоинство, интегритет, хумани вредности, богатства, културни содржини, етичка мотивација и човечка солидарност во сите сегменти на животот и работата на секој дел од локалната заедница.

- ❖ Туристичка оаза, креативна општина и зелена градина, водечка на спортски, културен, образовен и социјален план

Општина во која:

- граѓаните уживаат во високиот квалитет и стандард на урбаното живеење.
- се користат најдобрите светски практики, се подобрува и унапредува економското опкружување, се вложува во граѓаните - посебно во младите со цел обезбедување просперитет на заедницата.
- се промовира бизнисот, инвестициите и креативните индустрии

4.3. Општа цел

Карпош - конкурентна општина со одржлив економски развој и атмосфера погодна за водење бизнис.

Долгорочни цели.

5. Стратегиски приоритети и цели на Општината Карпош

5.1. Долгорочни Стратегиски насоки

5.1.1. Унапредување на условите за живот и стандардот на граѓаните

Долгорочната насока на развојот е општина која постојано презема мерки за унапредување на условите за живот и работа на своите граѓани со што нивниот потенцијал и иновации ќе дојде до израз.

Стратешки цели за периодот 2022-2026 година за спроведување на приоритетни проекти вклучуваат: унапредување на комуналната инфраструктура, подобрување на образовниот процес, изградба и адаптација на културни и рекреативни објекти, подобрување на мерките за енергетска ефикасност, зачувување на животната средина, остварување на целите поврзани со покриеност на сите категории на луѓе, подобрување на животот и работата. Дефинирани се 8 Стратегиски цели, 30 мерки и 116 проекти.

Стратешка насока: Унапредување на условите за живот и стандардот на граѓаните
Стратешка цел:1.1. Унапредување на комуналната и патната инфраструктура

Мерки (преглед на проекти)	Предложени проекти
1.1.1. Уредување на кејот на р.Вардар	1. Уредување на кејот на река Вардар со нови содржини и ново зеленило 2. Проширување на патеката за ролери и велосипеди 3. Уредување на трим патека
1.1.2 Третман на отпадни води (фекална канализација), нова и санација на водоводна мрежа	1. Чистење на одводни канали во урбана заедница Пецо Божиновски Кочо 2. Расчистување на канал на германска амбасада и негово затварање. 3. Санација на постоечката водоводна мрежа во Бардовци. 4. Изградба на канализациона мрежа на ул.2 во Бардовци. 5. Поставување на нова фекална канализација на ул.Ловкенска бр.4 6. Реконструкција на постоечката канализациона мрежа на ул.7 и Скупи бр.12 7. Нова водоводна и канализациска мрежа во момин

	<p>поток.</p> <p>8. Зголемување на притисокот на вода во високите зони во населба Зданец и Трнодол.</p>
1.1.3. Паркови, училишни дворови и партерно уредување	<p>1. Уредување на дворовите во сите основни училишта.</p> <p>2. Подигнување на нови зелени парковски површини во општината.</p> <p>3. Изградба на парк во близина на руралната заедница Бардовци</p> <p>4. Уредување на дворовите во детските градинки.</p> <p>5. Изградба на нов парк на ул.Илинденска - Карпош 4.</p>
1.1.4. Паркирање	<p>1. Решавање на паркингот кај Веро на ул.Нуделхиска.</p> <p>2. Изградба на катна гаража кај Маврово механизација.</p> <p>3. Изградба на катни гаражи во Карпош 2, 3 и 4, Влае 2</p> <p>4. Изградба на смарт гаражи за точак</p>
1.1.5. Улично осветлување	<p>1. Поставување на улично осветлување од ул.Бардовци до Качанички пат.</p>
1.1.6. Велосипедски патеки	<p>1. Изградба на нови велосипедски патеки по патот кон горно Нерези.</p> <p>2. Нови патеки на ул.Лубљанска, ул Орце Николов, ул.Брадфордска, ул Париска</p> <p>3. Изградба на велосипедска патека на патот од Злокуќани кон Бардовци.</p> <p>4. Реконструкција на сите оштетени велосипедски патеки</p>
1.1.7. Санација и асфалтирање на улици	<p>1. Проширување на патот од Злокуќани кон Бардовци.</p> <p>2. Реконструкција на ул.Скупи.</p> <p>3. Проширување на ул.Илинденска во Карпош 4 кон ул.Никола Парапунов</p> <p>4. Асфалтирање на улицата од Бардовци кон Качанички пат</p> <p>5. Поплочување на ул.2, 6, 8, 14 во Бардовци.</p> <p>6. Изградба на нов мост на ул.Љубљанска кој ќе го поврзе Карпош 4 со Злокуќани.</p> <p>7. Решавање на проблемот на ул.Иван Цанкар преку проширување на улицата, отстранување на возилата кои се паркирани на самата улица или пренамена во еднонасочна улица</p> <p>8. Изградба на пешачки мостови на сите критични места долж Бул.Партизански одреди</p>
1.1.8. Тротоари/поплочување и пристапни патеки	<p>1. Поставување на пешачки патеки за лица со посебни потреби</p> <p>2. Реконструкција на сите плочници во отворените</p>

	трговски центри во Општина Карпош 3. Реконструкција на сите оштетени тротоари и пешачки патеки
Индикатори	Метри должни на извршените работи, процент на заштеда на електрична енергија, број на жители корисници на услугата, број на засадени дрва
Целни групи	Граѓани, бизнис сектор, образовни институции (градинки и училишта)
Надлежен сектор	Уредување на градежно земјиште и комунални работи, Енергетска ефикасност и екологија, Дејности од јавен интерес

Стратешка насока: Унапредување на условите за живот и стандардот на граѓаните
Стратешка цел: 1.2. Урбанизам

Мерки (преглед на проекти)	Предложени проекти
1.2.1. Уредување локации за инвеститорите	1. Мапирање на нови слободни парцели за привлекување на нови бизнис инвестиции
1.2.2. Донесување ДУП за населени места	1. Проширување на урбанистичкиот план во Бардовци 2. Донесување на нови дупови на сите населени места во Општина Карпош
1.2.3. Спроведување на ДУП-овите	1. Враќање во функција на постоечкиот Дуп 3-01.10 градски четврт
1.2.4. Легализација на диво градби	1. Легализација на диво изградените објекти во делот на локалитетот Скупи 2. Пуштање во употреба на новата општинска зграда
Индикатори	Метри должни на уредени локации, вредност на проектите
Целни групи	Граѓани, бизнис сектор, инвеститори
Надлежен сектор	Сектор за урбанизам, просторно и урбанистичко планирање и проекттирање

Стратешка насока: Унапредување на условите за живот и стандардот на граѓаните
Стратешка цел: 1.3. Зачувување на животната средина и енергетска ефикасност

Мерки (преглед на проекти)	Предложени проекти
1.3.1. Проекти за животна средина и отпад	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поставување на подземни контејнери за собирање на отпад во сите урбани заедници. 2. Користење на листовите што се собираат од парковите за правење на хумус 3. Поставување на контејнери за кабаст отпад. 4. Поставување на вендинг машини за селекција на отпад на повеќе локации во општината. 5. Поставување на пунктови за изнајмување на велосипеди. 6. Развој на мрежа на електрични полначи за автомобили и електрични тротинети. 7. Поставување на пунктови за селекција на отпад пред секоја зграда. 8. Едукација за најмладата популација и пошироката јавност за селекција на отпад, обновливи извори на енергија и мерки за енергетска ефикасност. 9. Модерни системи за менаџирање со отпад-поставување на електронски контролирани контејнери. 10. Набавка на тротинети наменети за општинската администрација како ефикасна замена во летниот период наместо користење на автомобилите за вршење на службени работи. 11. Воведување на систем за изнајмување на тротинети преку поставување на пунктови во општината за нивно изнајмување од страна на граѓаните.
1.3.2. Проекти за енергетска ефикасност	<ol style="list-style-type: none"> 1. Изградба на енергетско ефикасни објекти - детски градинки во Општина Карпош. 2. Реконструкција на постоечките фасади на стамбените згради во енергетско ефикасни. 3. Мониторинг и управување со електрична и топлинска енергија во општината. 4. Гасификација на општината како преодна фаза од фосилни горива кон обновлива енергија. 5. Изградба на мали модуларни системи за греење и ладење со обновливи извори на енергија. 6. Испитувања и поставување на системи за производство на струја на ветер (ветерници). 7. Поставување на фотоволтаични панели за напојување со електрична енергија на уличното

	<p>осветлување.</p> <p>8. Развивање на одржлив енергетски и климатски акционен план заедно со Град Скопје.</p> <p>9. Искористување на ЕМТ алатката за да се селектираат можни партнер општини за спроведување на заеднички енергетски и развојни проекти (меѓународна оценка за ЕЕ и клима).</p> <p>10. Заменување на сите улични светилки со лед паметни за значително подобрување на јавното осветлување, но и значителни заштеди на буџетот.</p> <p>11. Поставување на фотоволтаици на сите објекти на општината, од училишта, градинки и други административни објекти. Вишокот на електрична енергија да се продава во мрежата.</p> <p>12. Воведување на ЕСКО модели и енергетски задруги (партнерство во деловите на енергетска ефикасност меѓу општината и приватниот сектор).</p> <p>13. Креирање на енергетски задруги.</p> <p>14. Правилник за изнајмување на покриви на куќи и згради за поставување на соларни панели.</p>
1.3.3 Субвенции за енергетска ефикасност и советодавни услуги	<p>1. Доделување на субвенции и поволни кредити за промена на кровови, прозори и фасади на граѓаните кои живеат во индивидуални куќи.</p> <p>2. Доделување на субвенции и поволни кредити за промена на кровови, прозори и фасади на граѓаните кои живеат во колективни станбени објекти.</p> <p>3. Субвенционирање на граѓаните за поставување на индивидуални соларни системи.</p> <p>4. Поддршка на граѓаните за изградба на сопствени системи за електрична енергија.</p> <p>5. Субвенционирање на нови енергетски објекти изградени од индивидуални лица.</p> <p>6. Отварање на информативни центри и промотивни кампањи за одржливо греење и ладење.</p> <p>7. Субвенционирање или поттикнување на инвеститорите за изградба на зелени кровови на резиденцијални и индивидуални објекти.</p>
Индикатори	Метри должни на извршените работи, процент на заштеда на електрична енергија, број на жители корисници на услугата
Целни групи	Граѓани, бизнис сектор, образовни институции (градинки и училишта)

Надлежен сектор	Енергетска ефикасност и екологија, Дејности од јавен интерес
------------------------	--

Стратешка насока: Унапредување на условите за живот и стандардот на граѓаните

Стратешка цел: 1.4. Образование и наука

Мерки (преглед на проекти)	Предложени проекти
1.4.1. Изградба на училишта и спортски објекти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Изградба на ново основно училиште во населбата Злоукани, Нерези и Влае 1. 2. Изградба на салата Партизан - Наум Наумовски Борче 3. Изградба на нови спортски терени покрај кејот на река Вардар. 4. Отварање на олимписко тренинг село каде во иднина би прераснал во олимписки тренинг центар.
1.4.2. Опремување на училиштата	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опремување на училиштата со нови нагледни средства. 2. Опремување на училници за проектни активности. 3. Поставување на смарт табли во секое училиште.
1.4.3. Стипендии	<ol style="list-style-type: none"> 1. Доделување на стипендии за талентирани ученици. 2. Доделување на спортски стипендии. 3. Финансирање на напредни ученици и нивно помагање за настап на меѓународни натпревари .
1.4.4. Унапредување на наставата	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вклучување на училиштата во голем број еразмус проекти. 2. Мотивирање на наставниот кадар.
Индикатори	Број на деца/корисници на услугата, Број на изградени нови спортски терени, број на изградени нови основни училишта
Целни групи	Граѓани, ученици, образовни институции (градинки и училишта)
Надлежен сектор	Дејности од јавен интерес

Стратешка насока: Унапредување на условите за живот и стандардот на граѓаните
Стратешка цел:1.5. Култура

Мерки (преглед на проекти)	Предложени проекти
1.5.1. Изградба и реконструкција на објекти од културата	1. Отварање на домови за глума, фолклор и ликовна уметност. 2. Реконструкција на сите културни локалитети во Општина Карпош
1.5.2. Организација на културни настани	1. Организирање на поголем број културно уметнички настани во општината. 2. Заживување на Културно лето Карпош. 3. Организирање на фолклорни манифестации.
Индикатори	Број на одржани настани, број на граѓани корисници на услугата
Целни групи	Граѓани, културни уметнички друштва, туристи
Надлежен сектор	Сектор за дејности од јавен интерес

Стратешка насока: Унапредување на условите за живот и стандардот на граѓаните
Стратешка цел:1.6. Социјална заштита и превенција

Мерки (преглед на проекти)	Предложени проекти
1.6.1. Изградба на детски градинки	1. Изградба на нова детска градинка во Влае 2. 2. Изградба на нова детска градинка во Тафталиџе 1 3. Изградба на нова детска градинка во Злокуќани. 4. Изградба на нова детска градинка во Нерези
1.6.2. Реновирање на детски градинки	1. Реновирање на детската градинка "Пролет" во урбаната заедница Влае 1. 2. Реновирање на детските градинка "Мајски цвет" во УЗ Владо Тасевски. 3. Реновирање на градинката "Распеана младост" со цел проширување на капацитетите во Карпош 1. 4. Проширување на капацитетите на сите детски градинки за згрижување на сите деца
1.6.3. Отварање на дневни центри, клубови и помош за млади лица, самохрани родители стари лица и социјално	1. Отварање на дневни центри за лица со посебни потреби. 2. Отварање на центри за инклузија на деца од предшколска возраст од ромската популација. 3. Отварање на канцеларии за помош на постари лица

загрозени	и лица со инвалидитет. 4. Повторно ставање во функција на хумани патроли. 5. Отварање на повеќе пензионерски клубови. 6. Отварање на центри за самохрани мајки и жртви на семејно насилство. 7. Отварање на канцеларија за давање на бесплатни правни совети. 8. Поддршка и отварање на нови спортски школи.
Индикатори	Број на нови градинки, број на реконструирани градинки, број на деца корисници на услугата/проектот, стари лица корисници на услугата, број на вклучени лица од ранливи категории
Целни групи	Граѓани/родители, деца, социјални установи
Надлежен сектор	Сектор за дејности од јавен интерес

Стратешка насока: Унапредување на условите за живот и стандардот на граѓаните
Стратешка цел: 1.7. Спорт и млади

Мерки (преглед на проекти)	Предложени проекти
1.7.1. Изградба на спортски игралишта и тениски терени	1. Изградба на поголем број на спортски зони. 2. Изградба на нови тениски терени во основните училишта. 3. Реконструкција на сите спортски игралишта во сите школски училишта.
1.7.2. Организација на спортски натпревари	1. Организирања на спортски манифестации во врвен европски и светски квалитет. 2. Враќање на шаховскиот турнир во организација на Општина Карпош. 3. Организирање на меѓународен натпревар за скејтери. 4. Организирање на натпревари во андреналински парк.
1.7.3. Поддршка и унапредување на училишните спортски клубови	1. Финансирање на училишните спортски клубови. 2. Повторно организирање на училишните спортски лиги.
1.7.4. Работа со млади	1. Отварање на креативен центар за млади лица. 2. Отварање на центар за талентирани ученици.

Индикатори	Број на спортски зони, број на манифестации, број на посетители
Целни групи	Граѓани, ученици, образовни институции
Надлежен сектор	Сектор за дејности од јавен интерес

Стратешка насока: Унапредување на условите за живот и стандардот на граѓаните
Стратешка цел:1.8. Урбана опрема и детски игралишта

Мерки (преглед на проекти)	Предложени проекти
1.8.1. Поставување на нови детски игралишта и урбана опрема	1. Изградба на нови модерни детски игралишта. 2. Поставување на модерна урбана опрема со соларни полначи. 3. Поставување на детски игралишта во детските градинки и училишта. 4. Уредување на летниковците со шаховски табли и друг вид на модерна урбана опрема
1.8.2. Санација на постојните детски игралишта и урбана опрема	1. Редовно одржување на сите детски игралишта. 2. Редовно одржување на урбаната опрема. 3. Поставување на модерна урбана опрема со соларни полначи
Индикатори	Метри должни на извршените работи, број на жители корисници на услугата
Целни групи	Граѓани,
Надлежен сектор	Сектор за енергетска ефикасност и екологија

5.2.1 Диверзификација на економските активности преку привлекување нови бизниси и инвеститори

Развој на постојните и создавање нови економски капацитети преку поддршка при формирање на мали и средни претпријатија; создавање работни места преку привлекување странски и домашни инвестиции; подобрување на постојната и изградба на нова инфраструктура; Соработката со бизнис-заедницата и граѓанските здруженија и нивно вклучување во процесите на локалниот економски развој;

реализација на проекти со кои ќе се промовира одржливиот економски развој на општината. Дефинирани се 3 Стратегиски цели, 6 мерки и 14 проекти

Стратешка насока 2: Диверзификација на економските активности преку привлекување нови бизниси и инвеститори

Стратешка цел: 2.1 Подобра бизнис клима

Мерки (преглед на проекти)	Предложени проекти
2.1.1 Програми за поддршка на бизнис (бизнис инкубатор)	1. Развој на циркуларна економија, преку развој на бизниси за искористување и реупотреба на сите сировини и отпадни материјали. 2. Поддршка при отварање на стартап бизниси од ИТ секторот. 3. Зголемување на соработката помеѓу Град Скопје, општината и бизнис секторот 4. Отварање на бизнис центри за млади за нивно вработување и овозможување на пракса во текот на студиите
Индикатори	Број на МСП кои добиле помош или услуга, број на млади лица корисници на услугата
Целни групи	Граѓани, бизнис сектор, млади лица
Надлежен сектор	Сектор за развој

Стратешка насока 2: Диверзификација на економските активности преку привлекување нови бизниси и инвеститори

Стратешка цел: 2.2.Зголемен обем на инвестиции

2.2.1 Промоција на инвестиции	1. Субвенционирање на фирми кои ќе вработат жители на Карпош. 2. Промоција и поддршка на постоечки бизниси преку нивно промовирање со збратимени општини надвор од Македонија.
2.2.2 Локации на инвестирање и индустриски зони	1. Отварање на индустриска и економска зона со поволности за фирмите. 2. Прераснување на Момин поток во модерна индустриска зона.
2.2.3 Субвенции за нови и постојни бизниси	1. Помош, субвенционирање и намалување на комуналните такси при отварање на нови бизниси.
Индикатори	Број на доделени субвенции, број на отворени индустриски зони, број на фирми корисници на

	помош/субвенции, број на промовирани МСП дома и надвор од државата
Целни групи	Жители на Општина Карпош, бизнис сектор,
Надлежен сектор	Сектор за развој Сектор за урбанизам

Стратешка насока 2: Диверзификација на економските активности преку привлекување нови бизниси и инвеститори

Стратешка цел: 2.3. Проширување на туристичката понуда

2.3.1 Промоција на туризмот	1. Обновување на брошурите за промоција на туристичките локалитети. 2. Учество на саеми за промоција на туристичките локалитети. 3. Организирање на туристички екскурзии на децата од основните училишта со цел запознавање со културното и историско наследство во општината. 4. Постапување на туристички знаци и патокази.
2.3.2 Промоција на традицијата и занаетите	1. Организирање на манифестации за поддршка на старите занаети
Индикатори	Број на обележани туристички објекти, број на издадени брошури, промовирани објекти, број на вклучени занаетчи, број на нови вработувања
Целни групи	Занаетчи
Надлежен сектор	Сектор за развој

5.3.1. Зголемување на вработувањето

Зголемувањето на вработувањето се планира преку промоција на програмите за вработувања, пре-квалификации, едукации за самовработувања и социјална инклузија на ранливите групи. За остварување на оваа стратешка насока утврдени се 3 Стратегиски цели, 6 мерки и 14 проекти.

Стратешка насока 3: Насока и зголемување на вработувањето

Стратешка цел:3.1 Промоција на програми за вработување

3.1.1. Обуки, квалификација и доквалификација	1. Обука на млади лица за полесен пристап кон вработување. 2. Доквалификација на млади лица и самохрани мајки. 3. Обука за вработување на лицата од ромска популација. 4. Субвенционирање на одредени професии за млади жители (програмер, пилот, готвач и сл).
3.1.2. Обука за вработувања во новите сектори: ЕЕ, менаџирање отпад и органско производство	1. Поттикнување на младите при одгледување на органски земјоделски производи.
Индикатори	Број на опфатени млади лица, број на нови вработувања, број на вклучени лица од ромската популација, кг произведени органски производи, број на промовирани мерки, број на испорачани обуки
Целни групи	Млади лица, ромска популација
Надлежен сектор	Сектор за развој

Стратешка насока 3: Насока и зголемување на вработувањето

Стратешка цел:3.2 Едукација за самовработување

3.2.1. Волонтерство	1. Овозможување на практични обуки на млади лица во државни и приватни институции.
3.2.2. Обука за претприемништво и бизнис планирање	1. Обука на млади лица за отварање на сопствени бизниси преку подготовка на бизнис планови.
3.2.3. Бизнис инкубатори за млади	1. Отварање на бизнис инкубатори за лица до 30 години. 2. Отварање на младински канцеларии- working space како модерен концепт што преставува (зграда, сала, куќа) составена од поголем број канцеларии кои ќе се изнајмуваат по ниски цени на дигитални номади и фриленсери.
Индикатори	Број на млади лица, број на одржани обуки, отворени нови бизниси

Целни групи	Млади лица жители на Општина Карпош
Надлежен сектор	Сектор за развој

Стратешка насока 3: Насока и зголемување на вработувањето

Стратешка цел:3.3. Социјална инклузија на ранливите групи

3.3.1. Поддршка при вработувањето	<ol style="list-style-type: none"> 1. Давање помош при самовработување на млади лица, самохрани мајки и лица со посебни потреби 2. Вработување на млади кадри и ранливи групи преку соработка со образовните институции и бизнис секторот. 3. Посредување при вработување на млади лица и ранливи групи со фирмите кои се на територија на Општина Карпош. 4. Воведување на посебни стимулации за млади претприемачи. 5. Примена на субвенционално вработување за одредени професии: пилот, готвач и слично
Индикатори	Број на млади лица корисници на услуга, број на самохрани родители корисници на услуга
Целни групи	Млади лица жители на Општина Карпош, самохрани родители, институции - државни/приватни
Надлежен сектор	Сектор за развој

5.4.1. Јакнење на комуникацијата со граѓаните, бизнис-секторот и меѓународните програми и донатори

Комуникацијата со граѓаните, НВО и бизнис-секторот е постојан приоритет на општината. Во наредниот период фокус се става на е-услуги за граѓаните и поголема покриеност со интернет за побрза и поедноставна комуникација со граѓаните. Утврдени се 3 Стратегиски цели, 6 мерки и 11 проекти.

Стратешка насока: 4. Јакнење на комуникацијата со граѓаните, бизнис секторот, НВО
Стратешка цел 4.1: Е - комуникација со граѓаните

4.1.1. Е-услуги за граѓаните	1. Дигитализација на општинските услуги 2. Полесен пристап при поднесување на барања и добивање на одобренија
4.1.2. Издавање на општински гласила	1. Повторно активирање на општинското гласило со цел проследување и добивање на информации за активностите на општинските служби и Градоначалникот
Индикатори	Број на воведени дигитални услуги
Целни групи	Жители на Општина Карпош
Надлежен сектор	Сектор за развој

Стратешка насока: 4. Јакнење на комуникацијата со граѓаните, бизнис секторот, НВО
Стратешка цел 4.2: Јакнење на капацитетот за работа со млади

4.2.1. Професионално насочување и комуникација	1. Обука за професионално усовршување на вработените 2. Студиски посети на вработените со цел стекнување и размена на искуства
4.2.2. Вклучување во проекти	1. Формирање на тимови за поголема искористеност на странски фондови 2. Поддршка на иновативни проекти. 3. Поголема соработка на општината со НВО секторот при подготовка на проекти и нивна реализација
Индикатори	Број на студиски посети и вклучени земји, број на обучени вработени, број на поднесени апликации, број на добиени проекти, нови соработки
Целни групи	Општинска адмиснистрација, НВО сектор, земји од ЕУ
Надлежен сектор	Сектор за развој

Стратешка насока: 4. Јакнење на комуникацијата со граѓаните, бизнис секторот, НВО
Стратешка цел 4.3: Јакнење на меѓуопштинската и регионална соработка

4.3.1. Активности со постојните општини и збратимување со нови	1. Активирање на соработката со збратимените општини со цел поголемо взаемно вклучување во поднесување на проекти 2. Реализација на нови збратимувања за размена на
--	--

	искуства меѓу вработените
4.3.2. Кадровско доекипирање на општинската администрација	1. Кадровско доекипирање и оспособување на секторите
Индикатори	Број на збратимени општини, нови вработувања
Целни групи	Општинска администрација, збратимени општини
Надлежен сектор	Сектор за развој

5.5.1. Унапредување на туризмот

Унапредување и поддршка на туризмот е долгорочна цел на општината, затоа се планира правно регулирање на обработливото земјоделско земјиште, промоција на земјоделското производство и промоција на руралниот развој. Утврдени се 3 Стратегиски цели, со 7 мерки и 9 проекти.

Стратешка насока: 5. Унапредување на туризмот и рурален развој

Стратешка цел 5.1: Искористување на расположливите туристички ресурси

5.1.1. Мапа на културни центри и туристички атракции	1. Мапирање на сите туристички локалитети за печатење на мапа за општината
5.1.2. Брошура со сите настани организирани од општината	1. Издавање на годишни брошури за организирање на културни настани и манифестации кои се организираат во општината
5.1.3. Сигнализација на културно историските и туристичките локалитети	1. Бележење на нови пешачки патеки на планината Водно во делот на св.Пантелејмон 2. Поставување на инфо табли за сите културни и туристички локалитети
Индикатори	Метри должни патеки, број на издадени брошури, нови услуги, зголемен број на туристи
Целни групи	Жители на Општина Карпош
Надлежен сектор	Сектор за развој

Стратешка насока: 5. Унапредување на туризмот и рурален развој

Стратешка цел 5.2: Промоција на туризмот

5.2.1. Промоција на туристичкиот потенцијал на општината	1. Промоција на туристичките локалитети преку издавање на брошури и нивна дистрибуција 2. Поставување на смарт табли за информација на туристите
5.2.2. Воспоставување на туристичко инфо биро	1. Отварање на туристичко инфо биро
Индикатори	Број на промовирани туристички локалитети, број на нови туристи, нови вработувања, нови услуги
Целни групи	Општинска администрација, жители на Општина Карпош, домашн и странски туристи
Надлежен сектор	Сектор за развој

Стратешка насока: 5. Унапредување на туризмот и рурален развој

Стратешка цел 5.3: Рурален развој

5.3.1. Искористување на ИПАРД средствата и средствата од домашни и меѓународни фондови за поддршка на земјоделството и руралниот развој	1. Давање на стручни совети и помош на земјоделците при пополнување на апликации за добивање на финансиски средства од ИПАРД и други видови на фондови
5.3.2 Поддршка на земјоделството	1. Поттикнување на земјоделците да преминат во органско производство преку нивно субвенционирање и истите земјоделски производи да се искористат како локална органска храна во градинките и училиштата во Општина Карпош. 2. Поставување на компостери до зелените пазари, големите маркети, детските градинки и основните училишта со цел компостирање на храната која останува да се користи од страна на земјоделците за нагубрување
Индикатори	Број на советодавни услуги за аплицирање, број на нови земјоделци, вредност на добиени финансиски средства, нови вработувања
Целни групи	Општинска администрација, земјоделци
Надлежен сектор	Сектор за развој

6. Усогласеност на Стратегиските приоритети со релевантните европски, национални и валидните регионални Стратегиски документи

6.1. Усогласеност со европската стратегија до 2030 година

Стратегијата за локален развој на Општина Карпош е усогласена со Европските и национални стратегии во делот на потребите за децентрализација и регионален развој. Притоа се следеа препораките за трите главни столба: заштита на животната средина, помош и поттик за користење на обновливи извори на енергија, поддршка на конкурентноста, развојот на претприемништвото и поддршката на МСП; зголемување на вработеноста и подобрување на условите за образование на населението, како и поголема социјална инклузија на сите категории граѓани.

Исто така, при изработката на документот се водеше сметка за програмските ИПА-документи, посебно за компонентите меѓугранична соработка и регионална конкурентност и иновативност, како компоненти каде општината може да аплицира со свои проекти за повлекување средства од надворешни извори на финансирање.

Дополнително, документот е во согласност со ЕУ-програмите на заедниците, кои обезбедуваат средства за програмите за вработување на локално ниво, мобилноста на младите и поголемото учество на граѓаните во одлучувањето за прашањата за локалната самоуправа.

6.2. Усогласеност со повисоките нивоа на власта

При изработката на документот, предложените мерки се усогласуваа според Стратегиските документи и програми на трите повисоки органи на власт: Владата на Република Македонија, Скопскиот плански регион и Градот Скопје. Критериумите што се користеа се однесуваа на Стратегиските цели, предложените мерки и алоцираните средства за остварување на владините политики.

6.2.1. Усогласеност со Стратегиските документи на Владата

Предложените приоритетни долгорочни насоки и Стратегиски цели се усогласени со Стратегиските документи на Владата на Република Северна Македонија, кои се однесуваат на следните политики: децентрализација, рамномерен регионален развој, поддршка на конкурентноста на приватниот сектор и програмите за зголемување на вработувањето.

При консултирањето на владините Стратегиски документи, усогласувањето се однесуваше на следење на зацртаните цели, усогласеност со приоритетите (инфраструктура, животна средина, индустрии, земјоделство, туризам и рурален развој), како и алоцираните средства за финансирање на дефинираните цели.

Ваквиот пристап ѝ овозможува на општината да аплицира или да ги поттикнува релевантните економски субјекти на нејзината територија да поднесуваат проекти и барања за повлекување средства од Програмите на Владата и европската унија, промоција и привлекување инвестиции, поддршка на МСП, вработување на младите и националната програма за поддршка и промоција на туризмот.

6.2.2. Усогласеност со Стратегиските документи на Скопскиот плански регион

Стратегиските документи на Скопскиот плански регион се однесуваат на регионалниот развој, мапирање на инвестициските можности и развојот на туризмот. Усогласеноста е во однос на Стратегиските цели, програмите и мерките што се предлагаат за развојот на скопскиот регион.

И покрај фактот дека Општина Карпош не е застапена со доволен број проекти во овие документи и дефинираните мерки и програми немаат алоцирани извори на средства, усогласеноста е направена во насока како најдобро да се учествува во регионалните проекти каде средствата се обезбедуваат од Бирото за рамномерен регионален развој, Министерство за локална самоуправа на Република Северна Македонија и Швајцарската канцеларија за развој.

На ова ниво на власт, Општина Карпош може да повлекува средства за патната инфраструктура, заштитата на животната средина, социјална инклузија, изградбата на туристички локалитети и проектите за руралниот туризам.

6.2.3. Усогласеност со Стратегиските документи на Град Скопје

Усогласеноста со Стратегиските документи на Град Скопје се однесуваат на просторното планирање, патната и комуналната инфраструктура, поддршката на МСП, занетчиите и НВО-секторот, развој на туризмот, енергетската ефикасност и развој на образованието.

Посебно се гледаа можностите, одредени мерки од стратегијата да се вклучат во годишните програми на Град Скопје и нивно финансирање од градскиот буџет.

7. Имплементација и индикатори за успешност

Имплементацијата, мониторингот и ревизијата на стратегијата ќе ја координира Секторот за развој на Општина Карпош. Активностите што се опфаќаат во тој процес се однесуваат на: а) градење партнерства за планираните мерки/проекти, б) дефинирање на постапка за нивна имплементација и в) следење на индикаторите на успешност со чија помош ќе се мери степенот на реализација на проектите и напредокот во остварување на приоритетите и целите.

7.1. Градење партнерства

Реализацијата на проектите кои се дел од Стратешкиот план за развој за 2022-2026 година ќе опфаќа различни видови партнерства и тоа со:

- Донаторски организации и програми (ЕУ-програми, регионални ИПА-фондови, фондови од светска банка, УНДП, УСАИД и сл.);
- Повисоките нивоа на власт (Град Скопје, Скопскиот плански регион, државни институции, агенции и Министерствата на Владата на Република Северна Македонија);
- Општинските јавни институции (училишта, детски градинки) планирање на мерките, реализација на проекти и испорака на услуги на граѓаните;
- Бизнис-секторот и НВО-секторот за планирање проекти за заеднички настап пред донатори, мобилизирање на ресурси и мониторинг на реализацијата на проектите;
- Граѓаните за учество во планираните проекти.

Партнерствата за остварување на поставените цели треба да се градат и според видот на предложените мерки.

- Во делот на економија се предвидуваат партнерства на локалната самоуправа со приватниот сектор (претпријатијата и НВО), владините институции за поддршка на развојот на МСП и вработувањето, донаторските програми, инвеститори и кредитори - банки;
- Во социјалата - развојот на заедницата, локалната самоуправа планира партнерства со владини институции, социјални установи, училишта, месни заедници, НВО и здруженија на граѓани;
- Во делот на екологија, се планираат партнерства со претпријатија, владини институции за МСП, донатори, НВО и инвеститори.

7.2. Постапка за имплементација на Стратешкиот план за развој за 2022-2026 година

Постапката за имплементација на Стратешкиот план се состои од следните чекори:

- Разработка на мерките и на проектите
- Преземање акции за промоција пред донатори и инвеститори
- Мобилизирање граѓани за негова поддршка
- Дефинирање услуги на секторот за економски развој за поддршка на реализацијата на стратегијата
- Алоцирање ресурси за реализација на поединечните проекти

7.3. Индикатори на успешност

Како индикатори за успешност што треба да се земат предвид при следењето на реализацијата на стратегијата се: бројот на реализирани проекти, бројот на МСП и активни деловни субјекти, бројот на вработени, стапката на невработеност, посебно младите, висината на инвестициите во општината и БДП по жител.

Извори за верификација на индикаторите треба да бидат релевантните државни институции, општинската архива, проектната документација и анкети и истражувања за директно собирање на податоци поврзани со дефинираните индикатори.

Документација

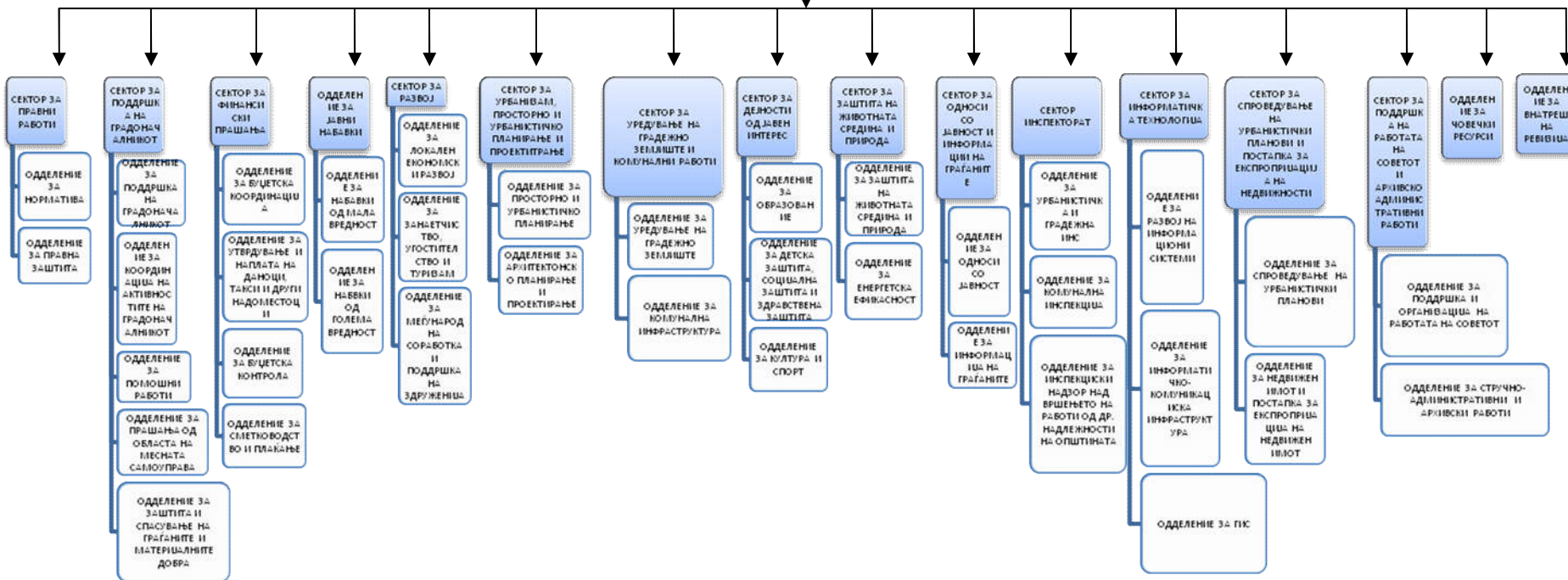
- 1) Општина Карпош , Стратегија за развој на 2015 – 2019 година
- 2) Буџети на Општина Карпошза 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 година
- 3) Стратегија за локален економски развој на Град Скопје (2017-2022 година)
- 4) Програма за развој на Скопскиот плански регион, 2021/2022 година
- 5) Стратегија за развој на туризмот во Скопскиот плански регион, 2022 година
- 6) Мапирање на инвестициските можности на Скопскиот плански регион, 2021 година
- 7) Одлука на Владата на Република Македонија за Стратегиските приоритети во 2020-2022 година
- 8) Стратегија за регионален развој на Република Македонија

СОВЕТ НА ОПШТИНАТА

ГРАДОНАЧАЛНИК НА
ОПШТИНАТА

СЕКРЕТАР НА ОПШТИНА

анограм - Организациона поставеност на општината

Орг